

ምዕራፍ አራት

መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ስለ ክርስቲያን ኃብቻ

ሀ. የእግዚአብሔር ዋነኛ የትኩረት አቅጣጫ ÷ ቤተሰብ

1. የመጀመሪያ ትውልድ ÷ አዳምና ሔዋን (ዘፍ. 1-11)

እግዚአብሔር በዓለማት ሁሉ ያለውን ዓላማ የጀመረው በቤተሰብ ያውም በአዳምና በሔዋን ነው ። እግዚአብሔር ሰውን በአምሳሉ ከፈጠረ በኋላ ፡ (ዘፍ. 1፡ 26)፤ ወንድና ሴት አድርጎ ፈጠራቸው (ዘፍ. 1፡27) (another of the same kind) (ዘፍ. 2፡ 23) የፍጥረት ሁሉ ቁንጮም አድርጎ ፈጠራቸው ፡ አዳምና ሔዋን የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ በመተላለፋቸው ምክንያት ኃጢአት ወደ ዓለም ገባ።

በዘፍጥረት ምዕራፍ 3 ላይ የግለሰብ ኃጢአት የነበረው ፤ በምዕራፍ 4 ላይ የቤተሰብ ኃጢአት ሆኖ መልኩን ከለወጠ በኋላ ፤ ከምዕራፍ 5 - 11 ድረስ ደግሞ የሕብረተሰብ ኃጢአት ሆኖ ሲዛመት እናየዋለን ።

2. ሁለተኛ ትውልድ፡ አብርሃምና ሣራ (ዘፍ. 12 :1- ሚል . 4: 6)

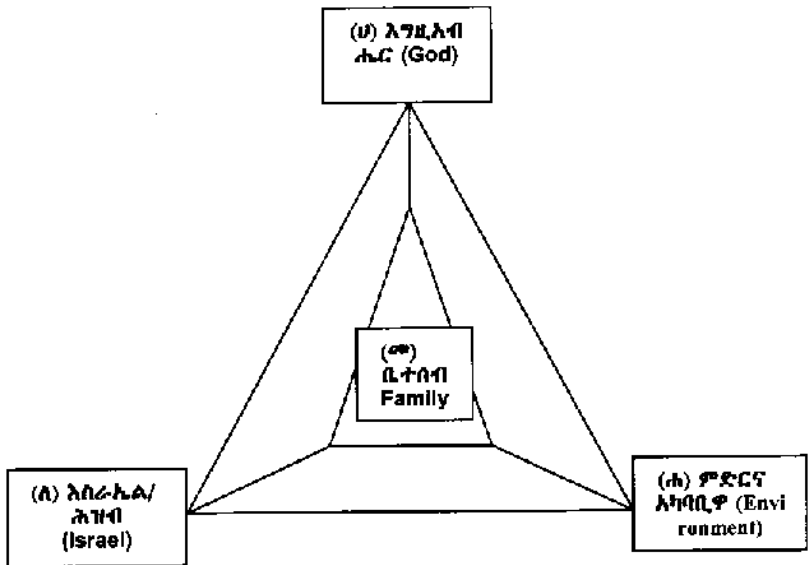
እግዚአብሔር በፍጥረት ጊዜ የነበረው የመጀመሪያ ቤተሰብ በኃጢአት ከተበከለ በኋላ በዳግም ፍጥረት/ እንደገና በመፍጠር ወቅት (Recreation Period) ሌላ ቤተሰብ ከቃል ኪዳን ጋር አስነሳ ። ይህ ቤተሰብ የአብርሃምና የሣራ ቤተሰብ ሲሆን ከነሱ በኋላ የመጣውም ትውልድ በዚህ ይጠቃለላል። በአባቶችም ዘመን ሆነ (ማለትም አብርሃም፣ ይስሃቅና ያዕቆብ) በእስራኤል ትውልድ መሃል የቤተሰብ መለኪያው ሲጣሰና በኃጢአትም ሲበከል ስናይ፣ እንዲያውም ቤተሰብን አደጋ ላይ የሚጥሉ ክስተቶች ሲፈጠሩ በብሉይ ኪዳን መሃል፣ እናያለን ። ለመረጃም የተምታታው የመሳፍንት ዘመን ከንአን የረሃብ አገር ሆኖ መለወጥና (ምሳሌ ፡ መዕሐፈ መሳፍንት ከ 19 - 21 መጽሐፈ ሩት ከ 1 - 4) ፤ በአሶርና በባቢሎን ለሰባ ዓመታት በምርኮ መወሰድ፣ ከዋናው ምክንያቶች አንዱ የቤተሰብ መፋለስ ነው ።

3. ሶስተኛ ትውልድ፡ የክርስቶስ ኢየሱስ ትውልድ (ቤተ ክርስትያን)

ከላይ የጠቅሰናቸው ትውልዶች እግዚአብሔር ያስቀመጠውን የቤተሰብ መለኪያ (Standard) መጠበቅ ስለተሳናቸው፣ እግዚአብሔር በልጁ በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል ከአይሁድና ከአሳባብ መካከል የወጣ አዲስ ሕብረተሰብ ማለትም ቤተ ክርስትያንን መሠረተ ። ቤተ ክርስትያን የሚለው ሐሳብ በጥቅሉ ስንተረጉመው በክርስቶስ አምነው የዳኑ አማኞች የያዘች የቤተሰቦች ስብስብ ብንች ።

እላይ እንደተመለከትነው የእግዚአብሔር የትኩረት አቅጣጫው በቤተሰብ ላይ እንደሆነና በዓለም ላይ ያለውን ዓላማ ለመፈጸምም ሆነ ለማቆየት የሚጠቀምበት አንዱና ዋነኛ መንገድ ቤተሰብ እንደሆነ እናያለን ።

ለ. የብሉይና የአዲስ ኪዳን ሥነ ምግባር፡ (Ethics)

እሳይ ካለው ስዕላዊ መግለጫ እንደምንመለከተው ፡ ባልና ሚስት ፡ ወላጆችና ልጆች እንደ እግዚአብሔር ቃል መኖር ሲሳናቸውና በህይወታቸውም ሆነ በኑሯቸው ጌታን ማክበር ሲያቅታቸው በቤተሰቡና በእግዚአብሔር መካከል ያለው ግንኙነት ይቆራረጣል ። የዚህ ሰበብ ሕብረተሰቡን ይበክላል፤ የሕዝቡ የሞራልና የሥነ ምግባር መለኪያ (Standard) እየወደቀ ይሄዳል። በሕዝቡ ፡ በአገሩና ፡ በእግዚአብሔር መካከል የነበረው ግንኙነት ይቆራረጣል። እግዚአብሔርም ኃጢአትን በመጸየፍና በመጥላት ይቆጣል ። ምድሪቱንም ይረግማል ። ምድሪቱም ፍሬን የማትሰጥ ስለምትሆን ሰበቡ የኢኮኖሚ ድቀት ስለሚሆን ቤተሰብ ይራባል፤ ይሰደዳልም ። ምድሪቱም በኢኮኖሚ ውድቀት ውስጥ ትገባለች ። ለምሳሌ ያህል መጽሐፈ መሳፍንትና መጽሐፈ ሩት ማየት ይቻላል።

ሐ. እግዚአብሔር ለምን ይህን ያህል በቤተሰብ ላይ አተኮረ ?

1. ባልና ሚስት በእግዚአብሔር አምሳል መፈጠራቸውን የሚንጸባረቅበት፤ ነፃነታቸውም ሆነ ኃላፊነታቸውን ለመጠጣት የሚለማመዱበት ዐውድ (Context) ቤተሰብ ስለሆነ ነው ።
2. ልጆች የሞራልና የሥነ ምግባርን መለኪያ (Moral&Ethical Standard) የሚያዩበትና የሚማሩበት የመጀመሪያ “ቤተ ክርስቲያናቸው” ቤተሰብ ነው ።
3. ልጆች ባህልን ፣ ቋንቋን ፣ ክስዎች ጋር መግባባትን የሚማሩበት የመጀመሪያ ትምህርት ቤታቸው ነው። (ዘዳግም 6: 4-8)
4. የእግዚአብሔር ታላቁ ተልዕኮ የሆነውን የወንጌልን ስርጭት ("The Great Commission") (ማቴ፡ 28: 18-20) ለመፈጸሚያ ምክንያት መንገዶች ከሆኑት አንዱ ቤተሰብ በመሆኑ ነው ።
5. ሕዝብንና አገርን የሚመሩ የመንግሥታት መሪዎች የሚለኩበት የቤተሰባቸው አያያዝ ታይቶ መሆን ስላለበት ነው ።
6. የቤተ ክርስቲያን መሪዎች (እረኞች ፣ ሽማግሌዎች ፣ ዲያቆናት ፣ ወዘተ) የአመራር ችሎታቸው የሚለካው በቤተሰባቸው አያያዝ መጠን መሆን ስላለበት ነው። (1. ጢሞ. 3: 4፤ 5: 12)
7. አሁንም ያለውና ሊመጣ ያለውን የክርስቶስና የቤተ ክርስቲያን ልዩና፣ የከበረ ዘላለማዊ ግንኙነት የሚንፀባረቅበት እግዚአብሔር ያስቀመጠው ምሳሌ / መግለጫ በመሆኑ ነው።(ኤፌ. 5: 21-33)

መ. የክርስቲያን ቤተሰብ አዕማድ፥

1. የጌታን ጌትነት በማስተዋልና የቤተሰባችንም ዐምድና ምስሶ እንደሆነ በማሰብ ማዕከላዊውን ሥፍራ እንዲይዝ መፍቀድ። (ሚልክያስ 3÷6 ፣ ዕብራውያን 13÷8)
2. እንደ ቤተሰብ ዓላማና ራዕይ ያለው ህይወትና ኑሮ መኖር (ዘፍ 11÷30-13÷18) (መዝ 27÷4) (ፊሌ 3÷13) (ሉቃስ 10÷42)
 - የትኩረት አቅጣጫ ያለው Specific
 - ሊመጠን የሚችል Measurable
 - ሊደረስበት የሚችል Attainable
 - እውነተኝነት ያለው Realistic
 - ሊጨበጥ የሚችል Tangible³
3. ሰውን እንጂ መልአክን እንዳላገባን አውቀን ፍፁምነትን አንዱ ከሌላው አለመጠበቅ (Realistic Expectation)
4. አንዱ የሌላውን ውስጣዊ ፍላጎት (Felt & Real needs) ማሟላት መቻል (ዘፍ 18÷9)
 - ለኑሮ የሚያስፈልጉ ነገሮች (ምግብ፣ መጠለያ፣ ውኃ፣ ወዘተ፤) (Physical needs)
 - እርግጠኝነት ያለው ኑሮ መኖር (Security / Safety needs)
 - የመውደድና የመወደድ ፍላጎት (Love needs: to love and to be loved)

³John Haggai, Lead On! (Waco, TX: Word Books, 1986).

- በልባችን ቦታ ያለው/ያላት መሆኑን/መሆኑዋን እንዲያውቁ ማድረግ። (Self-esteem)
- በባል (በሚስት) ያለውን የተፈጥሮም ይሁን የፀጋ ስጦታ እንዲያብራር ለክብሩ እንዲጠቀምበት መመኘት። መፀለይ፣ ማቀድና በህይወት መግለጽ። (Self-Actualization)

5. በየዘመኑ የሚነሱትን ችግሮች በጥበብና በጌታ ፀጋ ለመያዝና ለማለፍመቻል። (1ኛው 1፡1-28)

6. ክርስቲያን ቤተሰቦች በመሃላቸው የተፈጠረውን ችግር ለመፍታት የሚጠቀሙባቸው መንገዶች።

- በዝምታ መዋጥና ከነገሩ መሸሽ (Unhealthy Silence and Avoidance)
- የራስን ሐሳብን ርትዕ ሳይኖራቸው በባል ወይም በሚስት ላይ መጫን (Imposing)
- የልብ ርትዕ ሳይኖር ለሌላው መገዛት (Yielding)
- ማመቻመቻ (Compromising)
- መደረግ ያለበት ግን መደማመጥ በሞላበት ውይይትና በፀሎት መንፈስ ችግሮችን ተወያይቶ መፍታትናበይቅርታና በምህረት እርስ በርስ መቀባበል። (Conflict Resolution)

7. ውሳኔ በሚፈልጉ ጉዳዮች ሁሉ በመመካከርና የእግዚአብሔርን ፈቃድ በጸሎት በመጠየቅና በማወቅ አብሮ መወሰን (መሳፍንት 13፡1-25 Vs ሩት 1፡1-6)። የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅ የሚከተሉትን መመሪያዎች መመልከቱ በጣም አስፈላጊ ነው እላለሁ፡ (መሳፍንት ምዕራፍ 6 እና 7 ያለውን ማንበብ ይቻላል።)

- እየጸለይንበት ካለው ጉዳይ ብዙ ሳንሸሸ ወይንም ብዙ ሳንቀርብ በመካከል ሆኖ መጸለይ፤
- ስለምንጸለይበት ጉዳይ የመንፈስ ቅዱስ መቃተት በውስጣችን መኖሩን ማረጋገጥ፤
- የውስጣችን መነሻ (inner motive) በእግዚአብሔር ቃል ሥር አስቀምጦ መመርመርና መመዘን፤
- የእግዚአብሔር ሰዎችን ምክር መጠየቅ፡ ማድመጥና የውሳኔ አሰጣጣችን ሂደት መመዘን፤
- እግዚአብሔር ለእኛ ሊገባን በሚችል መንገድ በሁኔታዎች ማረጋገጫ ምልክት እንዲሰጠን መጠየቅ፤
- ውሳኔ ሳይ ከመድረሳችን በፊት በነፍሳችን ውስጥ (ማለትም በአዕምሮ አችን፥ በስሜታችንና፥ በፈቃዳችን) ፍፁም የሆነ ሰላም መኖሩን ማረጋገጥ፤
- ድንቅ የሆነው የእግዚአብሔር ቸርነት (the Providence of God) (ለምሳሌ፥ የሰዎች፥ የሁኔታዎች መመቻቸት፥ የገንዘብ፥ የጊዜና፥ ወዘተ.) እግዚአብሔር ያዘጋጀልን መሆኑን ማወቅ፤ ይህ ሁኔታ የእግዚአብሔር ፈቃድ ለመሆኑ የመጨረሻው ማረጋገጫ ማህተሙ ነው፡፡

8. የቤተሰብ የጸሎት መሰዊያና የእግዚአብሔር ቃል ማጥኛ ጊዜአት ማቋቋምና፥ ባል የቤተሰቡ ካህን መሆኑን መገንዘብ ትዳራቸው ፀንቶ ለመኖሩና ለትውልዳቸው ቀጣይነት በጣም ወሳኝ ነው!

9. ይቅርታ ማድረግና የተደረገብንን በደል ለመርሳት መቻል፤ (Forgive and Forget) ይህን ለማድረግ ቀላል ባይሆንም፥ የመንፈስ ቅዱስ ኃይልና የክርስቶስ ኢየሱስ ደም በአዕምሮአችን ውስጥ የንጹሰውን የምሬትና የበቃል ስሜትና ማውጠንጠን ከውስጣችን ሊነቅለው ይችላል፡፡

10. ባል የሚሰትን፥ ሚስትም የባልን ድካም መሸፈንና የቤተሰብን ምስጢር መጠበቅ፤ (1ሳሙ 25÷1-44 ሟቄ የሐዋ ሥራ 5÷1-11)

▪ እንደ እግዚአብሔር ሰውና የወንጌል አደራ እንደተሰጠኝ መጠን ሚስቶች የቤት እመቤቶች ሆነው (HOME-MAKERS)

ባላቸውንና ልጆቻቸውን በጸሎት፥ በማስተዋልና፥ በጥበብ፥ እየመከሩ እንዲደግፉና ቤታቸውን እንዲመሩ እመክራለሁ።

ሠ. ስለ ክርስቲያን ቤተሰብ መታወቅ ያለባቸው ጉዳዮች፥

- 1. በዘፍጥረት ምዕራፍ 2፥ 23-24 ላይ የሚገኙት “መታው፥ መጣበቅና፥ አንድ ሥጋ መሆን” የሚሉት ሐሳቦች ለጋብቻም ሆነ ለቤተሰብ መሠረት ናቸው። (ዘፍ፡ 2÷24)
- 2. ጋብቻ በመሠረቱ በአንድ ወንድና በአንዲት ሴት መካከል የሚደረግ እስከ ስለተሞታቸው ድረስ ቃል ኪዳናቸውን አጽንተው የሚኖሩበት ጥምረት ነው። ጋብቻ ማለት “ከእኩሌ ጋ ብቻ” ማለት ነው (Monogamy)።
- ስለዚህ የእግዚአብሔር ቃል አንድ ወንድ ከአንዲት ሚስት በተጨማሪ ሌሎች ሚስቶች እንዲኖረው (Polygamy)፤ አንዲት ሴትም ከአንድ ባል በተጨማሪ ሌሎች ባሎች እንዲኖሩአት (Polyandry) አያስተናግድም።
- 3. የግብረ ሥጋ ግንኙነት (Sexual intimacy) በጋብቻ ዓለም ለሱ የተጠበቀ ጉዳይ ነው። ስለዚህ ከጋብቻ በፊትም ይሁን በኋላ ይህንን መፈጸም ኃጢአት ነው።
- 4. ከጋብቻ በፊት አብሮ መኖርን አያጠቃልልም።
- 5. ለክርስቲያን ፍቺ እንደ አማራጭ ሊወሰድ አይገባም።

- ሚልክያስ 2÷16 “መፋታትን እጠላለሁ ይላል የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር።”
- (ማቴ 5÷31-32፤ 19÷9፤ ማር 10÷11፤ ሉቃስ 16÷18)
- የሁለቱም ህይወትና ዓላማ ይበጫጨቃል።
- የልጆቻቸው መንፈስም ይሰበራል።
- የቤተ ክርስቲያንም ምስክርነት ይበላሻል።

6. የሚያምን ወይንም የማያምን (የማታምን) ባል ወይንም ሚስት ያለቸው/ያላት (1ቆሮ 7÷12-16)
7. እግዚአብሔር ሁለተኛ ዕድል ወይም ምዕራፍ የሚሰጥና የሚሄድ ከመሆኑም በላይ በትዕግስትም ሰውን ታግሶ መሸከም የሚችል አምላክ ነው!

ለግልና ለቡድን ውይይት የሚረዱ ጥያቄዎች፦

1. በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ የአዳምና የሔዋን፣ የአብራሃምና የሣራ፣ በበጋት ክርስቲያንም ውስጥ ያሉ አማኝ ክርስቲያኖች ስታይ እግዚአብሔር ለቤተሰብ የሰጠው ትኩረት ምን ያህል እንደሆነ ታስተውላለህ?
2. ቤተሰብ እግዚአብሔርን በማምለክ እንደ ህዝብና እንደ አገር የሞራልና የሥነምግባር መለኪያው የተጠበቀ እንዲሆንና ለምድሪቱና ለአካባቢው በረከት ለመሆን ምን ያህል አስተዋጽኦ አለው ትላለህ?
3. እግዚአብሔር ለቤተሰብ የሰጠው ልዩ ትኩረት የሚገልፁ ሰባት ምክንያቶች ዘርዘር፡፡
4. እግዚአብሔር በቤተሰብ ለምን ይህን ያህል ማተኮር አስፈለገው?
5. አንተና ቤተሰብህ ለምትኖሩባት ምድር በረከት እንድትሆኑ የግል ድርሻ ምን ይመስልሃል? እንደቤተሰብስ?

ምዕራፍ አምስት

የክርስቲያን ጋብቻ፥ ሥርዓት (Sacrament)፤

ኮንትራት (Contract)፤ ወይንስ

ቃል ኪዳን (Covenant)?!

ከዚህ በፊት በገለፅናቸው ምዕራፎች የእግዚአብሔር ቃል ስለ ጋብቻ ና ቤተሰብ በብሉይና በአዲስ ኪዳን የሚያስተምረውን መሠረታዊ ትምዕርቶች ለመጻሰስ ሞክረናል። አሁን ደግሞ ስለ ጋብቻ ባህርይ በቤተክርስቲያን አካባቢ የተገለፀ ብዙ ሐሳቦች ቢኖሩም ሦስቱን አመለካከቶች ግን ማለትም፥ ጋብቻን ሊደረግ እንደሚገባ ሥርዓት ብቻ (Sacrament) የሚወስድ አመለካከት፤ ጋብቻን በሁለት ሰዎች መካከል የሚደረግ ኮንትራት (Contrat) አድርጎ የሚወስድ አስተሳሰብና፤ ጋብቻ እግዚአብሔርን ማዕከል ያደረገ በባልና በሚስት መካከል የሚደረግ ቃል ኪዳን (Covenant) አድርጎ የሚወስድ እምነት፤ በጥልቀት ልናያቸው ይገባናል። የጋብቻን ባህርይ የሚገልፁ እነዚህን አመለካከቶች ተራ በተራ ልንጸሰሳቸው እንሞክራለን።

ሀ. ጋብቻን እንደ ሥርዓት፡ (Marriage as a Sacrament)

ለመጀመሪያ ጊዜ ጋብቻ እንደ ሥርዓት መወሰድ እንዳለበት በፅሁፍ ያስፈረው ከቀድሞዎቹ አባቶች አንዱ የሆነውና ምናልባትም በጠለቀ እውቀቱ ምስያ ያልነበረው አጎስቲን (St. Augustine) ነበር። የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን አጎስቲን የጋብቻን ክቡርነት ለመግለፅ “ልጆችን ለመውለድ በንፅህና ለመኖርና በባልና በሚስት መካከል ያለው ልዩ የጥምረት ሥርዓት” እንደሆነ ከገለፀው ሐሳብ የሚስማማ አቋም ማሳደግ ጀመረች። ከዚህም የተነሳ ጋብቻ ከበተክርስቲያኒቱ ሥርዓታዊ ሥነ-መለኮት (Sacramental theology) መካከል አንዱ እንዲሆን ወሰነች። እነዚህም ሰባት ሥርዓቶች የጥምቀት የመጀመሪያው የእምነት አባልነት (First Communion) የደህንነት ማረጋገጫ ትምህርት (Confirmation) የጌታ እራት (The Eucharist) ጋብቻ የተቀደሱ ትዕዛዞች (Holy Orders) እና በሽተኞችን ዘይት መቀባት (anointing the sick) ናቸው።

በካቶሊክ ቤተክርስቲያን አመለካከት ጋብቻ እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን ሥነ ሥርዓቶች በኩል አልፎ ለሚጋቡት መለኮታዊ ፀጋን እንዲቀበሉ መሣሪያ የሚሆንበት ሥርዓት ነው። በእግዚአብሔር ቃል በግልፅ ተቀምጦ እንደምናየው ግን መዳን የቤተ ክርስቲያንን ሥነ ሥርዓት በመፈፀም የሚመጣ ሳይሆን በንስሃና በእምነት አዳኝ ወደሆነው ጌታ በመመለስና በማመን ነው። በዚያን ጊዜ የእግዚአብሔር ፀጋና መንፈሳዊ በረከት ሁሉ እንደጠል በሰው ህይወት ውስጥ ይፈሳል። በብሉይ ኪዳን ዘመን እንደነበረው ከውጭ ወደ ውስጥ (outside-in) ማለትም ሥርዓቶችን በመፈፀም፡ ከውጭ በሚታዩ መስዋዕቶችን በማቅረብና፡ ህግጋቶችን በመፈፀም ሲሆን፤ የአዲስ ኪዳን እምነት ግን ከውስጥ ወደ ውጭ (inside-out)፡ ይኸውም የውጭ ሥነ ሥርዓቶችን የምንፈፅመው ውስጣችን ስለተለወጠ ነው እንጂ ፡ ለመዳን/ ፀጋን ለመቀበል ብለን አይደለም።

የዚህ አመለካከት ማለትም (ጋብቻን ሥርዓት አድርጎ መውሰድ)፤ ሁለተኛው ችግሩ ደግሞ እግዚአብሔር ጋብቻን በሚጋቡት ወንድና ሴት መካከል ደስታን የሚጨምር ሥጋዊ ሕይወት (new physical life) መሆኑን አሳንሶ ፥ ጋብቻን አለአግባብ “መንፈሳዊ” የሚያስደርግና የእግዚአብሔርን ፀጋ ማግኛ ሥነ ሥረዓት (sacrament) ስለሚያደርገው ነው። (ዘፍ. 1:27-28፤ 2:23-24) ሦስተኛው የዚህ አስተሳሰብ ችግር ደግሞ የባልና ሚስት ራስ ጌታ ኢየሱስ መሆኑን አስቀርቶ ሥነ ሥርዓቱን የፈፀመችው ቤተክርስቲያንን ስለሚያስደርግ ከእግዚአብሔር ቃል ጋር የሚቃረን ሐሳብ እንዲሆን ያደርገዋል። (ኤፌ. 5:23-27፤ 1ቆሮ. 11:3)

ስለዚህ የክርስቲያን ጋብቻ ቅዱስ አጎስቲን (Saint Augustine) እንዳለው በባልና በሚስት መካከል ልዩ ጥምረትን ስለሚያመጣ ሥነ ሥርዓታዊ ጥምረት (Sacramental 'bond') ነው እንጂ፤ የካቶሊክ ቤተክርስቲያን እንደምታምነው እንደውሃ ጥምቀትና የጌታ እራት ሥነ ሥርዓት (Sacrament) ተደርጎ ሊወሰድ አይገባም።

ለ. ጋብቻ እንደ ኮንትራት፥ (Marriage as a Contract)

ጋብቻ በወንድና በሴት መካከል የሚደረግ ኮንትራት ወይም የግንኙነት ስምምነት ተደርጎ በምዕራቡ ዓለም የሚንፀባረቅ (በሰሜን አሜሪካ፤ በአውሮፓና በአውስትራሊያ) አስተሳሰብ ነው። ይህ አመለካከት ምንም በማያወላውል ሁኔታ የእግዚአብሔርን ቃል የሚፃረርና የጌታንም ቃል ለአስተሳሰቡ መነሻና ምንጭ አድርጎ ለመውሰድም ይሁን፤ ለእምነታችንና ለድርጊታችን የመጨረሻ ወሳኝ ሥልጣን (Final Authority for our faith and practice) አድርጎ ለመቀበል የሚያዳግት የአመለካከት ሂደት ነው።

ጋብቻን እንደ ኮንትራት አድርጎ የሚወሰደው አመለካከት ጋብቻን በሚከተሉት ሐሳቦች ይገልፀዋል። ጌሪ ቻፕማን (Gary D. Chapman) የሚባል ሰው የሚለውን እንመልከት፦

- 1. “ባልና ሚስት አብረው የሚቆዩበት ጊዜ የተመጠነ ነው፤
- 2. ባልና ሚስት በሚያደርጉት ስምምነት መሠረት የተወሰኑ ድርጊቶችን አብረው ይፈፅማሉ፤
- 3. ባልየው/ ሚስትየዩቱ አብረው ለመቆም በስምምነታቸው መሠረት በጥሩ ሁኔታ በመፈፀሙ/ በመፈፀሟ ወይንም ባለመፈፀሙ/ ባለመፈፀሟ ሁኔታ ላይ ይወሰናል።
- 4. ወንዱም ሆነ ሴቷ በዚህ የጋብቻ ኮንትራት ውስጥ የሚገቡት ለግል ጥቅም እንጂ ለሌላው ገደቸው አይደለም።
- 5. ግልፅነት በመካከላቸው ካለመኖሩም በላይ ግለኝነትም ለምንም ነገር የሚጠቅም አይደለም።”⁴

ይህ አስተሳሰብ የመነጨው የእውቀት እምርታ በሰፋበት ዘመን (Enlightenment Era) ውስጥ ከነበሩት ፈላስፎች ሲሆን፤⁵ መንግሥት የጋብቻ የበላይ ጠባቂ እንዲሆን በማድረግ፤ የጋብቻን ህጋዊነት ለማጽደቅ ምስክር ወረቀት የመስጠትም ሆነ የፍቺ ጽሕፈት የመስጠት ሥልጣን የመንግሥት እንደሆነ ያምናል።

የዚህ አመለካከት ችግሮች ብዙ ቢሆኑም ቅሉ ጥቂቱን መግለፅ ግን በጣም አስፈላጊ ነው። አንደኛ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ይህንን ዓለማዊ አስተሳሰብ (Secular thinking) አንድም ቦታ ሲጠቀስ አናይም። ሁለተኛው ይህ አመለካከት ጋብቻን በወንድና በሴት መካከል የሚደረግ ኮንትራት እንደሆነ ስለሚያምን ጋብቻን ዘለቄታ የሌለው ጊዜያዊ ከማድረጉም በላይ፤ የባልና

⁴Gary D. Chapman, *Covenant Marriage: Building Communication and Intimacy*, (Nashville, TN: Broadman & Holman, 2003), 8-10.
⁵Gordon R. Dunston, "Marriage Covenant" *Theology* 78 (May 1975): 244.
ገጽ 89

የሚስት የወደፊት አቅጣጫም የዋለለ እንዲሆን ያደርገዋል፡፡(ማቴ. 19: 4-6፤ ዘፍ2: 24)

ሦስተኛ እንዲህ ዓይነቱ አስተሳሰብ ጋብቻ ብቃትና ፅናት የሌለው የዋለለ ከማድረጉ የተነሣ ባልና ሚስቱ አላስፈላጊ፥ ምናልባትም በጣም ጎጂ ለሆኑና የእግዚአብሔርም ቃል ለሚቃወማቸው ነገሮች እንዲጋለጡ ያደርጋቸዋል፡፡

ለማጠቃለል እግዚአብሔር ያስቀመጠውን መለኪያና የእግዚአብሔርን መለኮታዊ መገለጥ አስጥሎ (ዘፍ 1፥27-28 ፤ 2፥23-24 ፤ ዘሌ 18፥ 20፤ 10-21)፤ ድንበር/ ኃላፊነት የሌለው ነፃነት (Freedom without responsibility)፥ በሰብዓዊ ህግጋት ጋብቻን የሚተረጉም አስተሳሰብ ሁሉ የጌታን ቃል ከመፃረሩም በላይ፤ የጋብቻንና የቤተሰብን መሠረት የሚያናጋና የክበረ ዋጋውንም (value system) የሚያዛባ ነው፡፡

ሐ. ጋብቻ እንደ ቃል ኪዳን፥ (Marriage as a Covenant)

ይህ እምነት ጋብቻ የተቀደሰና በአንድ ወንድና በአንዲት ሴት መካከል የሚደረግ የቃል ኪዳን ጥምረት/ውህደትና የግንኙነት ሥምረት ሲሆን፤ በእግዚአብሔርና በእግዚአብሔር ህዝብ ፊት በአደባባይ የሚከናወን ሥነ ሥርዓት ሆኖ ንፅህናቸውን ጠብቀው የቆዩት ወንድና ሴትም ለመጀመሪያ ጊዜ በግብረ-ሥጋ ግንኙነት (sexual intimacy) የሚከናወን የክበረ ጉዳይ አድርጎ ይተረጉመዋል፡፡⁶

1. ይህ አመለካከት በዘፍጥረት 2፥24 የተሰጠውና በሌላም የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች የተጠቀሰውን መገለጥ አክብሮ የሚይዝ ከመሆኑም ሌላ፥ ጋብቻ

⁶Gordon P. Hugenberg, *Marriage as a Covenant Biblical Law and Ethics as Developed from Malachi*, (Grand Rapids, Michigan: Baker 1998) መመልከት ይቻላል፡፡

በአንድ ወንድና በአንዲት ሴት መካከል የሚፈፀም ቃል ኪዳን (hetero-sexual covenant) እና በእግዚአብሔርም የሚጀመርና የሚታተም ልዩ ጥምረት እንደሆነ ያምናል።

2. እንዲሁም ወንዱም ሆነ ሴቷ ወላጆቻቸውን በመተውና በመካከላቸውም በሚደረገው የግብረ-ሥጋ ግንኙነት በመጣመር “አንድ” የሚሆኑበት ልዩ የግንኙነት ሥምረት/ ውህደት እንደሆነም ያምናል።

3. ከዚህም በላይ ባልና ሚስት በቃል ኪዳን የሚተሳሰሩበት ልዩ ግንኙነት በመሆኑ ከራሳቸው በመነጮ ጉዳዮች ምክንያት አድርገውም ይሁን፤ ወይም ከውጭ ያለው ሰው/ ህዝብ/ መንግሥት ይህንን ጋብቻ ለማፍረስ የማይችልና የማይገባም መሆኑንና ዘለቄታ ያለው ቋሚና እስከ ዕለተ ሞታቸው ድረስ የሚጓዙበት ህይወት እንደሆነም ያምናል። (ማቴ 19፥6 ፤ ማር 10፥9 ፤ ሚልክያስ 2፥16)

4. ጋብቻ የሚፈፀመው/መፈጸም ያለበት በአንድ ወንድና በአንዲት ሴት መካከል እንጂ ተመሳሳይ በሆኑ የታዎች መካከል፤ ማለትም በወንድና በወንድ፤ ወይም ደግሞ በሴትና በሴት መካከል መደረግ የሌለበትና ቢደረግ ደግሞ ድርጊቱ የእግዚአብሔርን ቃል የሚፃረር ከመሆኑም በላይ ትውልዱም ክብሩን የጣለ/ የተገለበጠ እንዲሆን የሚያስገድድ አካሄድ እንደሆነ ያምናል።

5. ጋብቻ አንድ ወንድ ከአንዲት ሴት (ሴቷም እንዲሁ) እርስ በእርስ በፈቃዳቸው የሚሰጡበት የህይወት መስጠት በመሆኑ አንዳቸው ለሌላቸው ጥቅም ሲሉ መስዋዕት የተሞላበት ፍቅር የሚለማመዱበት ጥምረት ነው። (ኤፌ 5፥25-30) በጋብቻ ኑሮ መሃል የሚያጋጥሙ ችግሮች፤ አለመግባባትና ኃጢአት በሚከሰቱበትም ጊዜ አንዱ ሌላውን በይቅርታና በእርቅ፤ በትዕግስትና በምህረት የሚቀበልበት ግንኙነት እንደሆነ ያምናል።

6. ጋብቻ በአንድ ወንድና በአንዲት ሴት መሃል እግዚአብሔር የፈጠረው ልዩ ጥምረት ስለሆነ ሌላን ሰው የማያካትት (exclusive) በመሆኑ፥ ከጋብቻ ውጭ ከሌላ ሰው ጋር የሚደረግ አግባብ የሌለው ግንኙነትና (unhealthy relationship)፤ አልፎም የግብረ-ሥጋ ግንኙነትን (sexual immorality) አጥብቆ ይቃወማል። (ዘፍ 2፥22-25 ፤ 1ቆሮ 7፥2-5 ፤ ማቴ 19፥9 ፤ ማቴ 5፥28) ይህ ሁኔታ የሁለቱንም ግንኙነት ከማሻከሩም በላይ የጋብቻ ቸውንም ምስክርነት የሚያበላሽ ስለሆነ እርስ በእርሳቸው ከአንዲህ ዓይነት ስህተት ወይም ኃጢአት መጠበቅ እንዳለባቸውም ያምናል።

ለግልና ለቡድን ውይይት የሚረዱ ጥያቄዎች፦

1. ጋብቻን እንደ ሥርዓት መወሰድ እንዳለበት የሚያምኑ ሰዎች ሐሳባቸውን እንዴት የገለፁት ይመስልሃል?
2. ጋብቻን እንደ ኮንትራት መወሰድ አለበት ብለው የሚያምኑትን እንዴት ነው የገለፁት?
3. መጽሐፍ ቅዱስ ግን ጋብቻን በቃል ኪዳን መልክ ሲያስቀምጠው እንዴት ባለ አገላለፅ ነው?
4. ጋብቻ እንደ ሥርዓት፥ እንደ ኮንትራት፥ ወይም እንደ ቃል ኪዳን ሲወሰድ በሦስቱም አመለካከቶች ያሉት መሠረታዊ ልዩነቶች ምን ምንድናቸው ብለህ ታምናለህ?
5. የእግዚአብሔር ቃል ጋብቻ በሁለት አማኝ በሆኑ ወንድና ሴት ክርስትያኖች መካከል የሚደረግ የቃል ኪዳን ጥምረት/ ሥምረት አድርጎ ለምን የወሰደው ይመስልሃል?
6. በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ጋብቻ እጅግ የከበረና በንፅህናና በቅድስና ሊደረግና ሊኖርበት የሚገባ መሆኑን ሲገልፅ ስታይ ጋብቻችሁን ምን ያህል እንድታደርገው ያደርግሃል?

ምዕራፍ ስድስት

ቤተሰብ በብሉይ ኪዳን እይታ

ሀ. “ቤተሰብ” የሚለው እሳቤ (Concept)

ትርጉሙ ወሰን (Definition)፦

“ቤተሰብ” የሚለው እሳቤ (concept) ከጋብቻ ያለፈ/የሰፋ ስለሆነ ትርጉሙ አንድ ወንድና አንዲት ቤት በቃል ኪዳን ከተጋቡ በኋላ እስከ ዕለተ ሞታቸው ድረስ የሚኖሩበት ፅኑና ቋሚ የጋብቻ ጥምረት ሆኖ፤ አብዛኛውን ጊዜ የሚወልዷቸውን ልጆች ወይም የማደጎ ልጅ ማሳደግ/ በጉዲፈቻ (adoption) ልጆችንና በደም የሚዛመዷቸውን ቀጣይ የቤተሰብ አባሎችን (extended family) የሚያካትት ነው፡፡⁷

ከዚህ በመቀጠል ቤተሰብ በብሉይ ኪዳን ዘመን እይታ በመዳሰስ የአባቶችን የእናቶችንና የልጆችን ድርሻ ምን እንደሚመስል ከብሉይ ኪዳን መፃህፍት እንመለከታለን፡፡ የእስራኤል ህዝብ ካንድ ቤተሰብ/ግንድ እንደወጡ ራሳቸውን ስለሚቆጥሩ ብለይ ኪዳን ከቤተሰብ ጋር በተያያዙ አራት ዘርፎች (categories) ይጠቃለላል፡፡

⁷George Rekers, Chairman, *The Christian World View of the Family*, (Sunnyvale, CA: The Coalition of Revival, 1989), 6.

1. “አም” (am = people) ህዝብ ማለት ነው፤
2. “ፀበት ማተሕ” (sēbet matteh = tribe) ነገድ ማለት ነው፤
3. “ሚፅፓኻ” (mišpāha = clan) ጎሣ ማለት ነው፤
4. “ቤት አብ” (bêt’āb = house of a father) የአባት ቤት ማለት ነው።⁸

“አም” “ህዝብ” (am = people) የሚለው እስራኤላውያንን እንደ ህዝብ (The Nation of Israel) የሚያሳይ ሲሆን፤ “ፀበት ማተሕ” ነገድ (sēbet matteh = tribe) ደግሞ አሥራ ሁለቱን የያዕቆብን ነገዶች የሚገልጽ ነው። “ሚፅፓኻ” (mišpāha = clan) “ጎሣ” የሚያመለክተው ደግሞ ከነገድ ያነሰ፣ ከቤተሰብ ግን የተለቀሰ ነው። አሁን ልናተኩርበት የፈለግነው ግን በአራተኛው ማለትም “ቤት አብ” (bêt’āb = house of a father) ወይም “የአባት ቤት” የሚለው ነው። የዚህ መጽሐፍ ዋነኛ ሐሳብ የሆነውን “ቤተሰብ” የሚገልፅና የሚይዝ ነው። (መሳፍንት 17-18) በብሉይ ኪዳን ዘመን “ቤተሰብ” የሚለው እሳቤ (concept) በአሁኑ ዘመን ከተገለፀው የምዕራባውያን አመለካከት የተለየና አባት፣ እናት፣ አህቶችንና ወንድሞችንም፣ በአጠቃላይ በደም የምንዛመዳቸውን የሥጋ ዘመዶችን በሙሉ የሚያጠቃልልና የወለድናቸው ልጆችም አድገው የራሳቸውን ትዳር ሲይዙ እነሱንና የልጅ ልጆቻችንንም የሚያካትት ነበር። ከዚያም አልፎ ያላገቡትን ልጆቻችንም ሆነ፤ በዚያ ዘመን በቤታቸው የሚገኙትን ባሪያዎች ከነልጆቻቸው ጭምር ያካትታል።

ለ. የአባቶች ኃላፊነት በብሉይ ኪዳን ዘመን፥

1. በዚህ ጊዜ የእስራኤል ቤተሰቦችም ሆነ ዝርያቸው የሚታወቀውና የሚቆጠረውም በአባት ወገን ነበር (patrilineal)፤ ሌቶች ሲያገቡ ደግሞ ከባላቸው

⁸ Daniel I. Block, “Marriage and Family in Ancient Israel,” in Ken M. Campbell, ed., *Marriage and Family in the Biblical World* (Downers Grove, Ill.: Inter Varsity Press, 2003), 35-40.

ው ቤት ጋር ይቆጠሩ ነበር (patrilocal)፤ ቤተሰቡን የሚያስተዳድረውም አባት ነበር (patriarchal)፡፡⁹ ሁሉም ነገር የሚሸከረከረው/የተያያዘው ከአባት ጋር እንደነበረና አባትን ማዕከል ያደረገ እንደነበር፤ ከአባትም ወጥቶ ወደ ሌሎች የቤተሰቡ አባላትና ወደ ውጭ ህብረተሰብ የሚንፀባረቅ እንደነበር ልናስተውል እንችላለን፡፡ እንዲያውም ህብረተሰቡም በአባት ላይ የተመሠረተና በአባትም ማህተም የታተመ እንደነበረ ልንገነዘብ እንችላለን፡፡¹⁰ ሆኖም ምንም እንኳን አባት የቤተሰቡ መሪና አስተዳዳሪ ለመሆኑ የሚያከራክር ባይሆንም፤ ብሉይ ኪዳን አባት በሚኖረው የኃይል አጠቃቀም ላይ አያተኩርም፡፡ ይልቁንም የአባትነት ሥልጣኑን የቤተሰቡን አባላት በመጨቆንና በማስጨነቅ ሳይሆን የቤተሰቡ አባላት እምነታቸውን በእርሱ ላይ ጥለው እርጋታ በተሞላበት ሁኔታ እንዲያዳብሩ በጠንካራ ፍቅርና (tough love) ክብራቸውን በሚጠብቅ መንገድ የቤተሰብ አመራሩን መጠቀም ይጠበቅበት ነበር፡፡¹¹ (ኢዮብ 29÷12-17 ፤ መዝ 68÷5-6)

2. በብሉይ ኪዳን ትምህርት መሠረት የአባት ኃላፊነቶች፦

- ለእግዚአብሔር በማያወላውል ሁኔታ በመስጠት ሞዴል የሆነ ህይወት መኖር ፡፡ (ዘፍ 6÷9 ፤ 17÷1-7 ፤ 26÷5 ፤ ኢያሱ 24÷15 ፤ 2ኛነገሥት 18÷3 ፤ ዘዳ 6÷4-9)
- ቤተሰቡን በመምራት አገር አቀፍ ወደ ሆኑ በዓሎች በመውሰድ የእስራኤልን መዳን በየጊዜው ማሳሰብ (ዘፀ 12÷1-20 ፤ ዘዳ 16÷9-12 ፤ 13-17)
- ቤተሰቡን ስለ እስራኤል ከግብፅ እጅ ነፃ የመውጣት (Exodus) ልማድ እና ታሪክ የሚናገረውን የእግዚአብሔርን ቃል ማስተማር (ዘዳ 6÷4-9 ፤ 20-25 ፤ 11÷18-25)

⁹ Ibid., 40
¹⁰ Ibid., 41, 42
¹¹ Ibid., 43.

- በእግዚአብሔር ህግ መሠረት ምድራቱን ማስተዳደር (ዘሌዋ 25)
- ለቤተሰቡ የሚገባውን ምግብ፥ መጠለያ፥ ልብስና ማረፊያ ማዘጋጀት
- ከውጭ ከሚመጡ የሚያስፈሩ ነገሮች ቤተሰቡን መጠበቅ (መሳፍንት 18፥21-25)
- በአገሩ ሽንጎ መካከል ቤተሰቡን ወክሎ አፈስዮላዊ ግንኙነት ማድረግ (መጽሐፈ ሩት 4፥1-11)
- እያንዳንዱ የቤተሰቡን አባል ደህንነት መጠበቅና በቤተሰቡ አባላት መካከልም መልካም የፍቅር ግንኙነት መኖሩን ማረጋገጥ።
- በጎሣው ወይም በነገዱ ጉባዔዎች የተወሰኑትን ውሳኔዎች በሥራ ላይ ማዋል።

3. ከዚህም በተጨማሪ በእስራኤል ህዝብ መካከል አባት በልጆቹ ላይ የተለየ የሥራ ድርሻና ኃላፊነት ነበረው። በመጀመሪያ አባት ለወንድ ልጁ የነበረውን ኃላፊነት እንመልከት፡-

- የልጁን ስም ማውጣት (ዘፍ 16፥15 ፤ 17፤ 19፤ ዘፀ 2፥22 ፤ 2ሳሙ 1 2፥12-24 ፤ ሆሴዕ 1፥4)
- የበኩር ልጁን ለእግዚአብሔር ማስረከብ (ዘፀ 13፥2 ፤ 12-15 ፤ 22፥29 ፤ 34፥1-20 ፤ ዘኁ 3፥11-13 ፤ 8፥16-18 ፤ 18፥15)
- በስምንተኛው ቀን ወንድ ልጁን መግረዝ (ዘፍ 17፥12 ፤ 21፥4 ፤ ዘሌ 12፥13)
- በወንድ ልጆቹ ደስ መሰኘት፥ በርኅራኄ ዓይን ማየት፤ በፍቅር መምራት (መዝ 103፥13 ፤ ምሳሌ 3፥12 ፤ 13፥24 ፤ ሆሴዕ 11፥1-4)
- የወንድ ልጆቹን መንፈሳዊ ዕድገት መጠበቅና የራሱን ሕይወት ሞዴል አድርጎ ማቅረብን የእግዚአብሔርን ቃል ማስተማር፤ የታሪክን ቅርስ በተለይም ከግብፅ ባርነት የወጡበትንና የእግዚአብሔርን ቃል ኪዳ

ን ማስጨበጥ፤ በአደባባይም ስለልጆቹ ምስክርነትን መስጠት (ዘፀ 12 ፥ 24 ፥ 13 ፥ 8 ፥ ዘዳ 6 ፥ 7-9 ፥ 20-25)¹²

- ልጆቹ በኃጢአት እንዳይጠመዱ የሥነ ምግባር መለኪያውን (ethical standard) እንዲጠብቁ ማድረግ (ዘፀ 20 ፥ 5 ፥ ዘዳ 5 ፥ 9)
- ልጆቹን በጥበብ መንገድ መምራት ፥ ባህሪያቸውን መቅረፅ ለአደባባይ ኃላፊነትም ማውጣት፤ የአባቶቻቸውን ምሳሌ እንዲከተሉም ማስተማር (ምሳሌ 1-9)
- ወንዶች ልጆቹ ሲያጠፉ መቅጣት (disciplining) የአባታቸውን ቅጣት መቀበል እንቢ ካሉ ደግሞ በህብረተሰቡ መሪዎች ፊት አቅርቦ ዲሲፕሊን እንዲቀበሉ ማድረግ (ዘጸ 8 ፥ 5 ፥ 2ኛሙ 7 ፥ 14 ፥ ምሳሌ 13 ፥ 24 ፥ 19 ፥ 18 ፥ 22 ፥ 15 ፥ 23 ፥ 13-14)
- ትውልዱ ቀጣይነት እንዲኖረው በተለይም ርስተ ጉልትን በተመለከተ ጥንቃቄና ፍትህ በተሞላበት ሁኔታ ለልጆቹ ማከፋፈል። (ዘፍ 24 ፥ መሳፍንት 14)
- በረከትን በትውልዱ በማወጅ በሞት ከመለየቱ በፊት ልጆቹን መባረክ (ዘፍ 27 ፥ 48-49)

4. በሌላ በኩል ደግሞ አባቶች ለሴት ልጆቻቸው የነበራቸው ኃላፊነት በእስራኤል ዘንድ የወንዶች ህብረተሰብ (male society) ስለነበረ የተመጣ ነው።

- የሴት ልጅን ድንግልናና ንፅህና በመጠበቅ ለራሱ ክብርን መጨመር፤ ለምታገባው ባል ደግሞ ንፅህናን መስጠት (ዘፀ 22 ፥ 16-17 ፥ ዘዳ 22 ፥ 13-21)
- ለሴት ልጁ የሚሆን ባል ማግኘትና ጋብቻዋንም ማዘጋጀት¹³

¹²Christopher J. H. Wright, *God's People in God's Land: Family, Land, and Property in the Old Testament*, (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1990), 81-84.

¹³Block, "Marriage and Family in Ancient Israel," 56-58.

- ሴት ልጁ ስታገባ የሚገባውን ጥሎሽ በማዘጋጀት የወደፊት ኑሮዋ ብሩህ እንዲሆን ማድረግና በክብር መሸኘት (ዘፍ 29÷24 ፤ 29)
- የሴት ልጁን ንፅህና መጠበቅ (ዘፍ 30÷2-15)
- የሴት ልጁ ጋብቻ ምናልባት ቢፈርስ ሙሉ የሆነ እንክብካቤ ማድረግ
- ሴት ልጁን በእግዚአብሔር ቃል ኮትኩቶ ማሳደግ፡፡ (ዘዳ 31÷9-31፤ ነህምያ 8÷3 ፤ ዘዳ 6÷7 ፤ ምሳሌ 31÷10-31)

ሐ. የእናቶች ኃላፊነት በብሉይ ኪዳን ዘመን፦

1. ብሉይ ኪዳን ስለሴቶችና ስለ እናቶች ክቡርነት በግልፅ አስቀምጦታል፡፡

- በዘፍጥረት ምዕራፍ 1-2 ድረስ እንደምንመለከተው፤ ሴት እንደ ወንድ በእግዚአብሔር አምሳል የተፈጠረች መሆኗን (ዘፍ 1÷27)
- ወንድና ሴት ሁለቱም ምድርን ለመግዛትና ለማስተዳደር ኃላፊነት መስጠትን (ዘፍ 1÷28)
- ሴት ለወንድ “የምትመቸው ረዳት” (suitable helper) መሆኗን እንጂ የበታች ወይም ባሪያ አለመሆኗን (ዘፍ 2÷18 ፤ 20)
- ሴት ከወንድ የጎን አጥንት መፈጠሯን ስናይ ለወንድ ልብ ምን ያህል እጅግ የቀረበች መሆኗን (ዘፍ 2÷22)
- የሴትን ስም አወጣጥ ስናይ “ይህች አጥንት ከአጥንቴ ናት፥ ሥጋም ከሥጋዬ ናት እርሷም ከወንድ ተገኝታለችና ሴት ትባል፡፡” የሚለው ሐሳብ ከወንድ ጋር “አንድም ሌላም/ ያው የሆነው ሌላ” (another of the same kind) አድርጎ ሲያስቀምጥት እንመለከታለን፡፡ (ዘፍ 2÷23)
- “ሁለቱም አንድ ሥጋ ይሆናሉ” የሚለው ሐሳብ በወንዱና በሴቷ መካከል ያለውን መተሳሰርና መጣመር ይገልጻል፡፡ (ዘፍ 2÷24-25)

2. ቀጥሎም ሴቶች/እናቶች በልጆቻቸው፥ በቤተሰቦቻቸውና በህብረተሰቡም ዘንድ የነበራቸው ክብርና ድርሻ በመጠኑ እንመለከታለን።¹⁴

- ሴቶች ከወንድ ጋር በመጣጣም በእጮችነት ሲተሳሰሩና ከተጋቡም በኋላ ፍቅራቸውን ሲያዳብሩ ይታያል። (መኃለዋ መኃለይ ዘሰሎሞን)
- አብዛኛውን ጊዜ ለልጆቻቸው ስም የሚያወጡት እናቶች ነበሩ። (ዘፍ 29÷31 ፤ 30÷6 ፤ 35÷18 ፤ 38÷28 ፤ መሳ 13÷24 ፤ 1ኛመ. 1÷20 ፤ 4÷20 ፤ ኢሳ 7÷14)
- ከአሥርቱ ትዕዛዛት ውስጥ አምስተኛው “አባትህንና እናትህን አክብር” ይላል። (ዘፀ 20÷12 ፤ ዘዳ 5÷16 ፤ ዘሌ 19÷3)
- አባትና እናት በአንድነት የሴት ልጆቻቸው ድንግልና አጠያያቂ በሚሆንበት ጊዜ ስለልጆቻቸው ይቆማሉ።
- የእናት ጥበብ የተሞላበት ምክር (ከአባት ጋር) በብሉይ ኪዳን ምን ያህል ትልቅ ቦታ እንደነበረው በግልፅ ያሳያል። (ምሳሌ 1÷8 ፤ 6÷20 ፤ 2ጢሞ 1÷5 ፤ 2ጢሞ 3÷14-15 ፤ ዮሐዋ ሥራ 16÷1)
- በመጽሐፈ ምሳሌ ምዕራፍ 3 ላይ የተገለፀው የንጉሥ ሳሙኤል እና ት የማስተዋል ደረጃ፤ በቤቷም ይሁን፤ በአደባባይ ያመጣቸው ለውጥና ለባልዋም የጨመረችውን ሞገስ ስናይ እናቶች የነበራቸው ከፍተኛ ሚና ያሳያል።
- ሴቶች በባሎቻቸው ላይ አዎንታዊ ወይም አሉታዊ በሆነ መንገድ ተፅዕኖ ነበራቸው።¹⁵
- ምንም እንኳን ሴቶች በአመራር ላይ ብዙ ድርሻ ሲኖራቸው ባናይም በነቢይነት አገልግሎትና በሃይማኖት ጉዳዮች ላይ ድርሻ ሲኖራቸው እንመለከታለን።¹⁶

¹⁴ Ibid., 66-68.

¹⁵ Ibid., 67.

¹⁶ Ibid., 68.

በብሉይ ኪዳን ዘመን የሴቶችን ጸጥታ (security) የሚፈታተኑ ጉዳዮች ባሎች ከአንድ ሚስት በላይ ሌላ ማግባታቸው (polygamy)፣ ፍቺ (divorce)፣ እና የባሎች በሞት መለየት (widowhood) ነበሩ።¹⁷

እናቶች ለልጆቻቸው የነበራቸው ኃላፊነት በመጽሐፈ ምዕሌ ምዕራፍ 31 ላይ ተጠቃሷል፡- ምግብ፣ ልብስና መጠለያ ማዘጋጀት።¹⁸ እናቶች ልጆቻቸውን ካረዘቡበት ጊዜ ጀምሮ ከተወለዱም በኋላ መንከባከብ፣ መቅረፅ፣ ማሳደግና በአካባቢው ላለው ህብረተሰብም ይሁን ለአገር የሚበቃ ትውልድ የማፍራት ትልቅ ድርሻና ኃላፊነት፣ አስተዋፅዖም ነበራቸው። (ለምሳሌ ያህል፣ ሐናን፡- 1ሳሙ. 1-2 ፣ ሩትን፡- መጽሐፍ ሩት 4፣14-16 ፣ የሙሴ እና ት፡- ዘፀዓት ምዕራፍ 1-2 መጥቀስ ይበቃል።)

የሴቶች ሌላው ድርሻ ልጆችን መወለድ ነው። ይህ ከፍጥረትም መጀመሪያ የነበረ የእግዚአብሔር ሐሳብ/ ዓላማ ነው። (ዘፍ 1፣28 ፣ 9፣1-19፣ 35፣11) በብሉይ ኪዳን ዘመን መካከንነት የእግዚአብሔርን ሞገስ እንደማጣት ተደርጎ ይቆጠር ነበር። (ዘፍ 29፣31) በአንፃሩ ደግሞ ልጆችን መውለድ ከእግዚአብሔር የተሰጠ ስጦታና በረከት እንደሆነ ይቆጠራል። (ዘፍ 13፣ 16፣ 15፣ 1-6፣ ዘፀ 23፣ 25-26፣ መዝ. 127፣ 3-5፣ መዝ. 128፣ 3-6)¹⁹ የራሄል ጩኸት በያዕቆብ ላይ (ዘፍ 30፣1 ፣ 22-23) “ልጅ ስጠኝ፣ ይህስ ካልሆነ እሞታለሁ።”፤ ማራ (ዘፍ 16 ፣ 21፣1-7)፣ በሐናና(1ሳሙ. 1-2)፣ በኤልሳቤጥ (ሉቃስ 1፣25) የሚታየው የሴቶች ፀሎት ልጅን በመውለድ ሲካስ፣ የእግዚአብሔርን የጠነከረ እጅ መነሣትና በእግዚአብሔር ዘንድ መታሰብን ያመለክታል። (ዘፍ 30፣23 ፣ 1ሳሙ. 1፣19-20 ፣ ሉቃስ 1፣25)

¹⁷ Ibid., 69-70; 49-50; 71-72.
¹⁸ Ibid., 73-77.
¹⁹ ይህን ሃሳብ በሰፊው ለማየት የሚከተለውን ይመልከቱ፡- Judith Baskin, "Rabbinic Reflections on the Barren Wife," *Harvard Theological Review* 82 (1989): 101-114; David Daube, *The Duty of Procreation*, (Edinburgh: Edinburgh University Press, 1977.)

ገጽ 101

ስለዚህ በብሉይ ኪዳን ዘመን ልጆችን ያልወለዱ መካነ ሴቶችን አንሰው ባይታይም፤ ወንድና ሴት ሲጋቡ ግን ልጆችን መውለድ ይጠበቅባቸው ነበር።²⁰

መ. የልጆች ኃላፊነት በብሉይ ኪዳን ዘመን፥

1. በብሉይ ኪዳን ልጆችን ለመግለፅ የተገለፁ ቃላቶች አሉ፡- እነዚህም “ቤን” ወንድ ልጅ (bēn)፤ “ባት” ሴት ልጅ (bat)፤ “የለድ” ወንድ ልጅ፤ ወጣት/ ጎረምሳ (yeled)፤ “ያልዳ” ሴት ልጅ/ ኮረዳ (yaldā)፤ “ዘርአ” (zera) ዘር²¹ የሚሉት ናቸው። በአጠቃላይ ብሉይ ኪዳን ስለ ልጆች የገለጻቸው እውነቶች ለማየት የሚከተለውን መጽሐፍ ማንበብ ይቻላል።²²

- እያንዳንዱ የሰው ልጅ በእግዚአብሔር አምሳል መፈጠሩን (ዘፍ 1፥ 27 ፤ መዝሙር 8)
- ልጆች ትውልድ ቀጣይነት ያለው የሚተላለፍ መሆኑንና መለኮታዊ የእግዚአብሔር ዓላማው ሰው በውክልና ምድርን ማስተዳደር የሚቀጥል መሆኑን (ዘፍ 1፥ 26 ፤ 5 ፤ 9፥ 18-19)
- ልጆችን መውለድ በቀጥታ የእግዚአብሔር መለኮታዊ ሥራ መሆኑንና ከእርሱም ዘንድ ሞገስ የማግኘት ምልክት መሆኑን፤ ልጅ አለመውለድ ደግሞ ሞገሱን የማጣት ምልክት መሆኑን፤²³
- ልጆችን መውለድ ኢኮኖሚያዊ ጥሪት/ ሀብት (economic assets) ማግኘትን የሚያመለክት መሆኑን፤

²⁰ ስፋት ያለው ሃሳብ ለማየት የሚከተሉትን ይመልከቱ፡- Contra Gerald Laughlin, "The Want of Family in Post-modernity," in Stephen C. Bayton, ed., *The Family in Theological Perspective*, (Edinburgh: T&T Clark, 1996), 323.

²¹ Block, "Marriage and Family in Ancient Israel," 89-90.

²² Ibid., 80-82.

²³ Ibid., 80.

- ወላጆችም በልጆቻቸው መጠራታቸውንና የነሱም ክብር በልጆቻቸው የተመጠነ መሆኑን፤ (1ሳሙ 24÷21 ፤ 2ሳሙ 14÷7 ፤ መዝ 37 ፤ 28 ፤ ኢሳ 14÷20-21 ፤ ኢሳ 8÷18)
- የመጀመሪያ በኩር ልጅ በተለየ መንገድ ይታይ እንደነበርና ርስትም በመውረስ አኳያ የተለየ ዕዳሎት ይሰጠው እንደነበር ያመለክታል።²⁴

2. የልጆች ኃላፊነት በብሉይ ኪዳን በተለያዩ መልኩ የተገለፀ ቢሆንም ዋናውና ትልቁ ወላጆችን ማክበር ነበር።²⁵ ከዚህም በተጨማሪ፡-

- ልጆች ወላጆችን የማክበራቸው መጠን ለእግዚአብሔር ያላቸውን አክብሮት ያንፀባርቃል።²⁶
- ወላጆችን ማክበር ለእስራኤል ህዝብ (the Nation of Israel) ከተሰጣቸው ዐሠርቱ ትዕዛዛት መካከል አንዱ ነበር (ዘፀ 20÷12 ፤ ዘዳ 5÷16)
- ወላጆችን ማክበር የሚመለከተው ለሁለቱም ማለትም ለአባትና ለእናት እኩል በሆነ መልኩ መስጠት እንዳለበት ነው።²⁷ (ዘሌ 19÷3)
- ወላጆችን ማክበር የእግዚአብሔር በረከት የሚያስከትል መሆኑን ይጠቅማል። (ኤፌ 6÷1-3)
- ለወላጅ አክብሮት በሌለው ሁኔታ ልጆች በሚመላለሱበት ጊዜ አስነዋሪና በሞት ቅጣትም እንኳን እንዲወሰዱ የሚያደርግ ነው።
- ነቢዩ ህዝቅኤል በትንቢቱ ላይ በኢየሩሳሌም ለመጣው መፍረስ ከምክንያቶች አንዱ ልጆች ለወላጆች አክብሮት ያልነበራቸው መሆኑ አድርጎ ጠቅሷል።

²⁴ Ibid., 82-85.
²⁵ Ibid., 92-94.
²⁶ Ibid., 92.
²⁷ Craig s. Keener, "Family and Household," in *Dictionary of New Testament Background*, 355.

3. ሌላው መጠቀስ ያለበት የልጆች ኃላፊነት በወላጆቻቸው ቤት በሥራ የመርዳት የማገዝና የማከናወን ድርሻ ይጠበቅባቸዋል።²⁸ ልጆች ካደጉ በኋላ ደግሞ የትውልዳቸውን ዘር/ዝርያ (genealogical integrity) በመጠበቅ የአንዱ ወንድም ልጅ ሳይወልድ ቢሞት፥ የወንድሙን ሚስት የማግባት፥ የመንከባከብና ከእርሷም ልጁን የማግኘት/የመውለድ ኃላፊነት ነበረበት፡፡ (ዘጸ 25÷5-10) ከዚህም ሌላ ልጆች ወላጆቻቸው በዕድሜና በጤንነት ማጣት ምክንያት ቢያረጁ የወላጆችን የሽምግልና ዘመን ፀጋ የተሞላው አንዲሆን የመንከባከብና የመጦር ኃላፊነት ነበረባቸው፡፡ ደግሞ ለአያቶቻቸውም ሆነ ለሌሎች በዕድሜ ለሽመግሉ አረጋውያን የተለየ አክብሮት ማሳየት ይጠበቅባቸዋል፡፡ (ዘፍ 31÷55 ፤ 45÷10 ፤ 46÷7 ፤ ዘፀ 10÷ 2፤ መሳ 12÷14 ፤ 1 ዜና 8:40)

በመጽሐፈ ምሳሌ 1÷7 ላይ “የጥበብ ሁሉ መጀመሪያ እግዚአብሔርን መፍራት ነው፡፡” እንዳለው፤ ጥበበኛ ልጆች ለወላጆቻቸው የደስታ ምክንያት ይሆናሉ፡፡ (ምሳሌ 23÷24-25 ፤ 29÷3 ፤ 17)፤ በአንፃሩም የስንፍና ድርጊት/ኃጢአት ደግሞ የልብ ሐዘንን (ምሳሌ 10÷1)፤ ሐፍረትን (28÷7)፤ ወላጆችንም የማድቀቅ ኃይል አለው (19÷13)፡፡ የጥበብ ጥቅም ህበረ-ብዙ (multi fascated) ነው፡፡ (2÷16-19 ፤ 5 ፤ 6÷ 20-35 ፤ 7 ፤ 22÷ 14 ፤ 23÷ 26-28 ፤ 31÷ 3)

4. ስለዚህ ወላጆች ልጆቻቸውን በእግዚአብሔር ፍርሃትና ትምህርት ሊያሳድጓቸው እንደሚገባ የማያወላውል ጉዳይ ነው፡፡ ይኸም የሚከተሉትንና ሌሎችንም ያጠቃልላል፡፡

- ትጋትንና ታታሪነትን (ምሳሌ 6÷ 6-11 ፤ 11÷ 27 ፤ 12÷24 ፤ 13÷ 42 ፤ 15÷ 19 ፤ 18÷ 19 ፤ 19÷ 24 ፤ 20÷ 4 ፤ 13 ፤ 21÷5 ፤ 22፤ 13 ፤ 26÷13-16)

²⁸ Ibid., 93.
ገጽ 104

- ፍትህን (11÷1 ፤ 16÷11 ፤ 17÷23 ፤ 20÷10 ፤ 23 ፤ 31÷8-9)
- በሃሳብን (11÷17)
- ቸርነትን/ሰጪነትን (11÷24 ፤ 19÷6)
- በተለይም የንግግር ቁጥብነትንና ራስን መግዛትን (12÷18 ፤ 13÷3 ፤ 21÷23 ፤ 14÷17 ፤ 29 ፤ 15÷18 ፤ 16÷32 ፤ 19÷11 ፤ 25÷28)
- ፅድቅን (12÷21 ፤ 28 ፤ 14÷34)
- እውነተኝነትን (12÷22 ፤ 16÷13 ፤ 24÷26)
- ዓደኞችን መምረጥን (13÷20 ፤ 18÷24 ፤ 18÷22 ፤ 31÷10-31)
- ማስገንዘብና ማስጠንቀቅን (14÷16 ፤ 27÷12)
- እርጋታን (15÷1 ፤ 4)
- እርካታን (contentment) (15÷16-17 ፤ 16÷8 ፤ 17÷1)
- የህይወት ምስክርነትንና ንፅህናን (integrity) (15÷27 ፤ 28÷18)
- ትህትናን (16÷19 ፤ 18÷12 ፤ 22÷4)
- መልካምነትን (graciousness) (16÷24)
- ቀጥተኝነትንና ግልፅነትን (16÷30 ፤ 17÷20)
- መቆጠብን (17÷14 ፤ 27-28 ፤ 18÷6-7 ፤ 29÷20)
- ለወዳጆቹ ታማኝነትን (17÷17 ፤ 28÷20)
- ንፅህናንና ቅድስናን (20÷9 ፤ 22÷11)
- መልካምና ትክክለኛ የሆነውን መምረጥን (20÷29)
- በሥራ ታማኝነትን (22÷29)
- ትዕግሥትን (25÷15)

ለግልና ለቡድን ውይይት የሚረዱ ጥያቄዎች፦

1. “ቤተሰብ” የሚለው አሳቤ (ሂቅቃስስቀቀ) ትርጉሙ ወሰን (definition) ምን ማለት ይመስልሃል?
2. በብሉይ ኪዳን ዘመን የአባቶች ኃላፊነት ምን ምን ነበረ ትላለህ?
3. በብሉይ ኪዳን ዘመን የእናቶች ኃላፊነት ምን የነበረ ይመስልሃል?
4. በብሉይ ኪዳን ዘመን ልጆች ከወላጆቻቸው ጋር ሊኖራቸው የሚገባ ግንኙነት እንዴት ነበር?
5. እንደ አባት፥ እንደ እናት፥ ወይም እንደ ልጅ ምን ምን ትማራለህ?
6. በጋብቻቸውም ሆነ በቤተሰባቸው ያላቸው ግንኙነት የሠመረ እንዲሆን በግልህ ልትወስዳቸው የሚገቡህ እርምጃዎች ምን ምን ድናቸው?

ምዕራፍ ሰባት

ቤተሰብ በአዲስ ኪዳን እይታ

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ቤተሰብ በአዲስ ኪዳን ያለውን ስፍራና ዋነኝነት በመዳበስ ስለወላጆች፣ ስለልጆችና፣ ስለቤተሰብ በአጠቃላይ የተሰጠውን ትምህርት ለመመልከት እንሞክራለን።

ሀ. ፓለስታይን በመጀመርያው ምዕተ ዓመትና

የጌታ ኢየሱስ ምሳሌ፥

ጌታ ኢየሱስ ወደ ምድር በመጣበት ጊዜ ቤተሰብ በአንድ ላይ ይኖር ነበር። (ማር 1፥30) ሴት ልጆች እንደ እናቶቻቸው በቤት አካባቢ ለማደረግ ውነገር ድርሻቸው ነበር።²⁹ (ማቴ 10፥35 ፤ ሉቃስ 12፥53) ወንድ ልጆች ደግሞ የአባቶቻቸውን ምሳሌ መከተል (emulate ማድረግ) ይጠበቅባቸው ነበ

²⁹ Craig S. Keener, "Marriage," in Craig A. Evans and Stanley E. Porter, eds., *Dictionary of New Testament Background*, (Downers Grove, Ill: Inter Varsity Press, 2000): 690; David Instone – Brewer, *Divorce and Remarriage in the Bible: The Social and Literary Context*, (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans Publishing House, 2002), 103; Daniel I. Block, "Marriage and Family in the Ancient Israel," in Ken M. Campbell, ed., *Marriage and Family in the Biblical World*, (Downers Grove, ILL: InterVarsity Press, 2003): 73-74.

ር። ኢየሱስ ራሱ ከአባቱ ከዮሴፍ ነበር የአናጢኒትና የንግድን ሥራ የተማረ
 ው። (ማቴ 13፥55 ፤ ማር 6፥3) በአዲስ ኪዳን ውስጥ ያሉ መሠረታዊ ቃላቶች/ ሐሳቦች “ብሬፎስ” ልጅ (“brephos-child”)፤ “ነፕዮስ” ትንሽ የ3 ና 4
 ዓመት ልጅ (nēpios = small child)፤ “ቴክኖን” ልጅ (tēknōn and tekniōn
 = child/offspring)፤ “ፓይድዮን” ህፃን ልጅ (paidiōn = below age of puber-
 ty)፤ “ፓይስ” ወጣት ልጅ/ ጎርማሳ ወይም ኮረዳ (pais = young person)
 የሚሉ መኖራቸው የሰውን የእድገት ደረጃ እንዳለው ያሳያሉ።³⁰

ኢየሱስ ራሱም በልጅነቱና በወጣትነቱ ወራት ወላጆቹን በመታዘዝ
 ለወላጆች የሚገባውን አክብሮት በሞዴልነት ገልጾታል። (ሉቃስ 2፥51) ከዚህ
 ህም በላይ ለሰማዩ አባቱ ለእግዚአብሔር አብም ያሳየው ፍፁም የሆነ መታዘዝ
 ዝ (በሞትና በህይወት መካከል እያለፈ በነበረበት ቀውጢ በሆነ የመስቀል
 መከራ መሃልም እንኳን ሳይቀር) ሙሉ መሰጠትን ያሳያል። (ማቴ 26፥39 ፤
 ማር 14፥36 ፤ ዕብራውያን 5፥8)

ለ. ኢየሱስ ስለቤተሰብ ያስተማረው ትምህርትና ደቀ መዝሙርነት፥

ኢየሱስ የጋብቻን ክቡርነትና የልጆችም መባረክ ከማስረገጡም በላይ
 በደሙ የሚዋጀውን አዲሱ ህብረተሰብም (ማለትም ከአይሁድና ከአህዛብ
 መካከል የወጣው አማኝ የሆነው ህብረተሰብ) በቤተሰብ ነው የመሰለው።³¹
 እንዲያውም የሚያስደንቀው የደቀመዝሙርነት ጥሪውን ከቤተሰብ ጋር ማያ

³⁰ James Francis, "Children and Childhood in the New Testament," in Stephen C. Barton, ed., *The Family in Theological Perspective*, (Edinburgh: T&T Clark, 1996): 67; Johannes P. Lown and Eugene A. Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament Based on Semantic Domains*, 2nd ed. (New York: United Bible Societies, 1989), 1:109-111, Semantic Domain "Children."

³¹ Gordon P. Hugenberger, *Marriage as a Covenant: Biblical Law and Ethics as Developed from Malachi*, (Grand Rapids, Michigan: Baker, 1998), 176-181; Joseph H. Hellerman, *The Ancient Church as Family*, (Minneapolis: Fortress Publication, 2001).

ያዙ ነው።³² (ማር 18÷17-31 ፣ ማቴ 19÷16-30 ፣ ሉቃስ 18÷18-30)
 ኔታ ኢየሱስ ራሱ፦ “ማንም ወደ እኔ የሚመጣ ቢኖር አባቱንና እናቱ ሚስቱ
 ንም፥ ልጆቹንም፥ ወንድሞቹንም፥ እህቶቹንም የራሱንም ሀይወት ስንኳ
 ሳይቀር ባይጠላ ደቀ መዝሙሩ ሊሆን አይችልም።” (ሉቃስ 14÷26) በማለ
 ት የጠለቀ ሐሳብ ሲሰነዝር እናያለን። በተጨማሪም በማቴዎስ 10÷34-36
 ላይ፦ “... ሰውን ከአባቱ ቤት ልጅንም ከእናቷ ምራትን ከአማትዋ፥ እለ
 ያይ ዘንድ መጥቻለሁና ለሰውም ቤተሰቦቹ ጠላቶቹ ይሆኑበታል።” ይላል።

ኢየሱስ ራሱ በገዛ ቤተሰቦቹ እንደሚጣል፥ በእግዚአብሔር የደህንነት
 አሠራር ጉዳይ ለጊዜውም ቢሆን አብረውት እንደማይቆሙ አስተውሏል።
 (ማር 3÷21 ፣ 6÷1-6 ፣ ዮሐ 7÷1-9 ፣ 53 ፣ 8÷1) ከዚህም የተነሳ በቅድሚ
 ያ የሚገዛው ለሰማይ አባቱ ለእግዚአብሔር አብ እንደሆነ ገልጿል። (ሉቃስ 2
 ÷49 ፣ ማር 3÷31-35) ለእንዲህ ዓይነት የደቀ መዝሙርነት የመሰጠት ጥሪ
 ም ነው አሥራ ሁለቱን ደቀ መዝሙርነት የጋበዘው። (ማር 1÷16-20 ፣ ማቴ
 4÷18-22 ፣ ሉቃስ 5÷1-11 ፣ ሉቃስ 9÷58÷60÷62 ፣ ማቴ 8÷19-22) ደግ
 ሞ ኢየሱስ “ስለምን ፈለጋችሁኝ? በአባቱ ቤት እሆን ዘንድ እንዲገባኝ አላወ
 ቃችሁምን?” (ሉቃስ 2÷49) ቢል፤ ደቀ መዝሙርቱ “ቤተሰቦችህ ሊያዩህ
 መጥተዋል...” ባሉት ጊዜ የመለሰውን ምላሽና (ማር 3÷31-35) የተጠራበትን
 ጥሪ ያላስተዋሉ መሆናቸውን መግለፁ (ዮሐ 2÷4 ፣ 7÷6-8) የሥጋ ቤተሰ
 ብ ከሰማያዊው አባት ሊበልጥ እንደማይገባ የሚያስረግጥ ነው። ምንም እንኳ
 ን ኢየሱስ የደቀ መዝሙርነት ከፍተኛ ጥሪ ጥልቀትና የሚያስከፍለውን ዋጋ
 ለማሳየት ከሥጋ ቤተሰብ ጋር ያላቸውን ግንኙነት በላይነትና በላጭነት እን
 ጻለው ቢያሳይም፤ ይህ ማለት የሥጋ ቤተሰቦቻችንን እንጣል፤ ወይም ምንም
 ግንኙነት ሊኖረን አይገባም የሚል ሐሳብ እያንፀባረቀ እንዳልሆነ ልናስተውል
 ያስፈልጋል። እንዲያውም በ1ጢሞቴዎስ 5÷ 8 ላይ፦ “ነገር ግን ለእርሱ ስለ
 ሆኑት ይልቁንም ስለ ቤተሰቦቹ የማያስብ ማንም ቢሆን፤ ሃይማኖትን የካደ

³² Stephen C. Barton, *Discipleship and Family Ties in Mark and Matthew*, (Cambridge: Cambridge University Press, 1994), 56.

ገጽ 109

ከማያምንም ሰው ይልቅ የሚከፋ ነው። የሚለውን ጠንካራ ቃል በሚዛን እንድንጠብቀው ያስፈልጋል።

ኢየሱስ ስለልጆች የነበረውን አመለካከት ስናይ ልጆች በቤተሰብ መሃል መሆንና ማድረግ ካለባቸው ነገሮች አንፃር ብቻ ሳይሆን፤ በእግዚአብሔር መንግሥትም ካላቸው ሥፍራ አንፃር እንደሆነ እንገነዘባለን። ኢየሱስ በምድር ላይ በነበረው የአገልግሎት ወራት ከልጆች ጋር በተደጋጋሚ ብዙ ጊዜ ሲገናኝ እናያለን፡-

1. ልጆች ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት የሚችሉና ሞዴልም እንደሆኑ በወንጌላት ተገልጿል። (ማር 10፥13-16)
2. የትህትናም ምሳሌ አድርጎ ኢየሱስ ሲገልፃቸው እናያለን። (ማቴ 18፥1-5)
3. ልጆችን መቀበል በእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ የታላቅነት ምልክት ና እርሱንም የመቀበል ገዕታ እንደሆነም ጌታ ጠቅሶታል። (ማር 9፥33-37)
4. ልጆች በልጅነት ዘመናቸው ሲጫወቱም በሰጠው ተምሳሌት እርሱ ገልፆታል። (ማቴ 10፥16-19)
5. ኢየሱስ ካደረጋቸው ተአምራቶች መካከል ለልጆችም የፈጸማቸው እንዳለ - ከቃሉ እንገነዘባለን። (ማር 5፥21-24 ፤ 35-43 ፤ ማር 7፥24-30 ፤ ማር 9፥14-29)³³
6. የልጆችን ባህርያት ከደቀ መዝሙርነት ህይወትና ከአመራር ጋር ከሚጠብቀው ባህርያት ጋር ሲያገናኘው ማየታችን ኢየሱስ ለልጆች የሰጠውን ትልቅ ሥፍራ እናስተውላለን። (ማር 9፥36-37 ፤ 10፥13-16 ፤ ሉቃስ 22፥26 ፤ ማቴ 11፥25-26 ፤ 18፥3)

³³ Stephen C. Barton, "Child, Children," *Dictionary of Jesus and the Gospels*, 100-104; and James Francis, "Children and Childhood in the New Testament," in *The Family in Theological Perspective*, edited by Stephen C. Barton, (Edinburgh: T&T Clark, 1996): 65-85.

7. ልጆች ትክክለኛ የሆነ ውስጣዊ አመለካከት (attitude) ለማግኘት ጥሩ ምሳሌ ተደርገው ሲወሰዱም እናያለን። ለምሳሌ፡- የመጠማት ምልክት (ማር 9÷42 ፤ ማቴ 18÷6-14 ፤ ዮሐዋ ሥራ 20÷35)፤ በአስተማሪና በተማሪዎች መካከል ያለውን ግንኙነት ለመግለፅ (ማር 10÷24 ፤ 2ቆሮ 12÷14 ፤ 1ጢሞ 1፡2 ፤ 1ዮሐ 2፡1)፤ እና የተስፋ ምልክት (ኢሳ 9÷6 ፤ ሉቃስ 2÷12-14) ሆነው ይታያሉ።

ስለዚህም ነው ለልጆች የሚሰጥ አገልግሎት በትህትና መፈፀም ያለበት ሲሆን እነርሱንም የሚያገለግሉ ሰዎች “ወደተሻለ ሌላ አገልግሎት” ለመግባት ያልበቁ ሰዎች የሚያገለግሉበት አገልግሎት ሳይሆን፤ እውነተኛ ጥሪ ያላቸው ሰዎች የሚያገለግሉበት አገልግሎት ተደርጎ መወሰድ ያለበት። የልጆችን ሁኔታ ስናጤን ብዙ የምንማራቸው ነገሮች እንዳሉ ብናውቅም ጥቂቱን ለመግለፅ ይህል ፡- በቀና/ በደቃቅ እምነታቸው (simple faith) እግዚአብሔርን በቃሉ ይወስዱታል፤ አምነው የሚህልዩትን ፀሎት እግዚአብሔር እንደሚመልስላቸው ያውቃሉ፤ አዳዲስ ነገር የማየት፡ የመዳሰስና የመገንዘብ ችሎታቸውና በሌላ ለመመራት ያላቸውን ቅን ልብ፤ ስናይ በየትኛውም አገልግሎት ወይም አመራር ለመቀመጥ የሚፈልግ ሰው እንዲህ ዓይነት ባህርያትን ሊያንፀባርቅ እንደሚገባው እንገነዘባለን።

ሐ. የሐዋርያው ጳውሎስ ትምህርት ስለ ቤተሰብ፦

በአዲስ ኪዳን ዘመን የነበረውን የግሪክ-ሮማን ባህል (Greco-Roman culture) የሚያንፀባርቅ ከመሆኑም ሌላ ስለቤተሰብም እንደዚሁ ሲቀጥል እንመለከታለን። (ኤፌሶን 5÷21-26÷9 ፤ ቆላስይስ 3÷18- 4÷1) የቤተሰብ አባላትም ከታናሹ ጀምሮ እስከታላቁ የቤተሰብ አስተዳዳሪ ድረስ መቀባበልና መታዘዝን የሚጠብቅ ከመሆኑም ሌላ፤ ይህ የቤተሰብ የግንኙነት ሥምረት በውጭው ህብረተሰብም ላይ አዎንታዊ ተፅዕኖ የሚያመጣ መሆኑን እናያለን

፡፡ (1ጢሞ 3÷7 ፤ 6÷1 ፤ ቲቶ 2÷5÷8÷10 ፤ 3÷8 ፤ 1ኢፕ 2÷12) በተጨማሪ ለወንጌል ሥርጭትም ምቹ የሆነ ሁኔታ የሚፈጥር ነው፡፡ (1ተሰ 4÷12)

በብሉይ ኪዳን እንደተመለከትነው ለወላጆች አለመታዘዝ ሐፍረትን የሚያመጣ ከመሆኑም በላይ የሞት ቅጣትን እንኳን ሊያስከትል ይችላል ነበር፡፡ (ዘፀ 21÷15÷17 ፤ ዘሌ 19÷4 ፤ 20÷9 ፤ ዘዳ 21÷18-21 ፤ 27÷16) ይህንን የአስተሳሰብ እምነት በመከተል በአዲስ ኪዳንም የእግዚአብሔር ሰው “ልጆቼን በጭምትነት ሁሉ እየገዛ የራሱን ቤት በመልካም የሚያስተዳድር” መሆን ያለበትም ለዚህ ነው፡፡ (1ጢሞ 3÷4-5÷12 ፤ 5÷17 ፤ ቲቶ 1÷6) በአዲስ ኪዳን ወላጆችን አለመታዘዝ ከመጨረሻው ዘመን ምልክቶች አንዱ ተደርጎ ሲወሰድም እንመለከታለን፡፡ (ማር 13÷12 ፤ 2ጢሞ 3÷1-2 ፤ 1ጢሞ 1÷9) ይህም ሁኔታ የእግዚአብሔርን ፍርድ የሚያስከትል ነው፡፡

ሐዋርያው ጳውሎስ የልጆች መታዘዝ በቤተሰብ መሃል በጣም ወሳኝ እንደሆነ ገልጾታል፡፡ (ኤፌ 6÷1-3) ምንም እንኳን በሌሎች ሥፍራዎች ወላጆችን የመታዘዝ አስፈላጊነት አምስት ጊዜ ቢጠቅስም (ማቴ 15÷4 ፤ 19÷19 ፤ ማር 7÷10 ፤ 10÷19 ፤ ሉቃስ 18÷20) ከመታዘዝ ጋር የተያያዘው

የመታዘዝ በረከት ግን በኤፌሶን 6÷1-3 ብቻ ነው የምናየው፡፡ (.. ቆላ 3÷20-21) በሐዋርያው ጳውሎስ አመለካከት/ትምህርት ወላጆችን መታዘዝ በመንፈስ ቅዱስ የመሞላት ውጤት ነው፡፡ (ኤፌ 5÷18) ልጆች ለወላጆች የመታዘዛቸው ምክንያት፡ “ይህ የሚገባ ነውና፡” (6÷1 ፤ ዘፀ 20÷12 ፤ ዘዳ 5÷16) “በጌታ ታዘዙ” የሚለው ሐሳብ (6÷1) “ለጌታ” ከሚለው ሐሳብና (5÷22) “ለክርስቶስ” ከሚለው አባባል ጋር ይስማማል፡፡ (6÷5)፤ “መታዘዝ” የሚለው ቃል “ማክበር፤ መገዛትና ትክክለኛ በሆነ ፍርሃት መስጠትን” ያመለክታል፡፡ (ዘሌ 19÷3÷14 ፤ ኤፌ 5÷21)

ሐዋርያው ጳውሎስ ስለአባቶችም ኃላፊነት አስተምሯል፡፡ “አባቶች ሆይ ልጆቻችሁን በጌታ ምክርና በተግሣጽ አባድኝቸው እንጂ አታስቆጡላች

ው።” (ኤፌ 6÷4) እንዲያውም በቆላስዮስ 3÷21 ላይ “ልባቸው እንዳይዘል” የሚለውን ሃሳብ ተጠቅሟል። ምንም እንኳን ልጆች ወላጆቻቸውን ሊታዘዙ ቢገባቸውም፣ ጳውሎስ በተለይም የአባቶችን ድርሻና ኃላፊነት ላይ ያተኮረ ይመስላል።³⁴ ሌላው ደግሞ ምንም እንኳን እናቶች ከልጆቻቸው ጋር ያለውን የቀረበ ግንኙነት ቢያምንበትም ልጆችን የመቅጣት ኃላፊነቱ ግን ለአባቶች እንደተሰጠ ይገልጻል። ጳውሎስ “አባቶች ሆይ ልጆቻችሁን ... አታስቆጡኦቻቸው።” (ኤፌ 6÷4) በሚልበት ጊዜ ከዚህ በፊት በምዕራፍ 4÷25-32 ስለቁጣ የሃፈው ሐሳብ ጋር በማገናኘብ ይመስላል። ስለዚህም አባቶች በልጆቻቸው ላይ ቁጣን ሊያነሳሳ ከሚችል ውሳጣዊ አመለካከት (attitude)፥ ንግግር (words)፥ ወይም ድርጊት (action) ሊቆጠቡ ይገባቸዋል። ከዚህም በላይ፡

- አግባብና መጠን ከሌለው የአቀጣጥ ዓይነት፥
- ልጆች ያለአቅማቸው እንዲወጡ ከሚያደርግ ትዕዛዝ፥
- የአባትነት ሥልጣናቸውን አለአግባብ ከመጠቀም፥
- መጨበጫ በሌለው አባይ ሚዛን ከመምራት፥
- መለኪያ በሌለው በስሜት መለዋወጥ (moody decision making) ላይ የተመሠረተ የውሳኔ አሰጣጥ፥
- ልጆችን ከመጨቅጨቅ፥
- በልጆች ላይ የፍርድ ቃላትን ወይም የመርገም ቃላትን ከመናገር፥
- ልጆቻቸውን በሚያሳንስ/በሚያዋርድ (humiliation) መልኩ በልጆቻቸው ላይ ከመስልጠን፥
- ልጆቻቸው ላለው ውስጣዊም ይሁን ውጫዊ ፍላጎት (felt and real needs) ጆርን ከመደፈን፤

³⁴ Peter T. O’Brien, *The Letter to the Ephesians, Pillar New Testament Commentary*, (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1999), 445.
ገጽ 113

- እና ልጆቻቸውንም የቀጣቸው መወጣጫ ከማድረግ በፊትም ሊቆጠቡ ና ሊታገዱ ይገባል፡፡³⁵

በአንጻሩ አባቶች ልጆቻቸውን በጌታ ፍርሃትና ትምህርት እንዲያድጉ በመምከር፥ በመምራት፥ በማሰልጠንና ቢያስፈልግም በመገሰፅ ሊያሳድንቸው ይገባል፡፡ (ኤፌ 6÷4) በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ ልዩ ልዩ የአቀጣጥ (discipline) መንገዶች እንደነበሩ ተገልጿል፡፡ (ምሳሌ 13÷24፤ 22÷15፤ 23÷13-14፤ ዕብ 12÷6፤ ራዕይ 3÷19) ነገር ግን አባቶች የተሰጣቸውን የአባትነት ሥልጣን አለአግባብ በመጠቀም ልጆቻቸውን “ልባቸው እንዲዝልና ሊያስቆጡአቸው” አይገባም፡፡ ይልቁንም በትዕግስትና በረጋ ልብና መንፈስ ሊደርሱበት ወደሚያስፈልጋቸው የጌታ ፍርሃት ሊመሯቸው ይገባል፡፡ (1ቆሮ 4፥15፤ 21፤ 1ተሰ 2÷11፤ ቆላ 3÷21፤ ኤፌ 6÷4) አንድ ሰው በቤተክርስቲያንም ይሁን በአደባባይ በህዝቡ መካከል የሚያሳየውን የአመራር ችሎታ የሚያገፅባቸው ልጆቹን የሚይዝበት አያያዝ ነው፡፡³⁶ (1ጢሞ 3÷4-5፤ 12) ስለዚህ አባቶች በፍቅር ዲሲፕልን በማድረግ መሃል ሚዛኑን ሊጠብቁ ይገባል፡፡ (ኤፌ 4÷6፤ 3÷15፤ ዕብ 12፥5-10)

ሐዋርያው ጳውሎስ እናቶችም በልጆቻቸው ሳይ ያላቸውን ድርሻ ለማሳየት ሞክሯል፡፡ ልጆችን አምጦ ከመውለድ ያለፈ ልጆቻቸውን በማሳደግ ና ቤታቸውንም በማስተዳደር ትልቅ ሚና ነበራቸው፡፡ (1ጢሞ 2፥15፤ 5÷14)³⁷ በአሁኑ ዘመን ያስተጋባውን የተዛባ “የሴትነት እንቅስቃሴ” (feminism movement) አስተሳሰብ ሳይሆን፤ የእግዚአብሔር ቃል ሴቶች ልጆቻቸውን በማሳደግ፥ ትውልዳቸውን በመቅረጽና ቤታቸውን በማስተዳደር ያላቸው

³⁵ Andrew T. Lincoln, *Ephesians, Word Biblical Commentary*, (Dallas: Word, 1990), 406.

³⁶ Craig S. Keener, "Family and Household," in *Dictionary of New Testament Background*, edited by Craig A. Evans and Stanley E. Porter, (Downers Grove, ILL.: InterVarsity Press, 2000): 353-368.

³⁷ Carolyn Osick and David L. Balch, *Families in the New Testament World: Households and House Churches*, (Louisville: Westminster/John Knox, 1997), 122.

ድርሻ የእናቶችን ማንነት የሚያሳገስ ሳይሆን የሚያሳለበት፥ ክብራቸውን የሚያንጸባርቅና በዘመናቸው የተጠሩበትም ጥሪ እንደሆነ አስረግጦ ያሳያል።
 (1ጢሞ 2፥14-15) እናቶች ይህንን ከእግዚአብሔር የተሰጣቸውን ዕዳሎት (opportunity)፥ ድርሻ (role) እና ኃላፊነት (responsibility) እንደሚገባ ቢወጡት እግዚአብሔርን የሚያስከብር፥ ለባሎቻቸው ሞገስን የሚጨምርና ትውልዳቸውንም የሚቀርጽ ይሆናል።

ሐዋርያው ጳውሎስ በዕድሜ ባለፀጋ የሆኑ እናቶች ከእነሱ በዕድሜ የሚያንሱ ሴቶች፥ (1ጢሞ 5፥1-2) በባህርያቸው ሞዴል በመሆን ማለትም፥ በቤታ ፍርሃት ምሳሌነት፥ ከኃሜታ በመቆጠብ (1ጢሞ 3፥11፤ 2ጢሞ 3፥3)፤ ከወይን ጠጅም በመጠበቅ፥ እና መልካሙን በማሳየት ሊመክሯቸውና ሊያሳድጓቸው ይገባል። በአንፃሩምወጣት ሴቶችም ባሎቻቸውንና ልጆቻቸውን የሚወዱ (ቲቶ 2፥4)፥ ራሳቸውን በመግዛት ንፅህናቸውን በመጠበቅ፤ ቲቶ 2፥5፤ ጢሞ 5፥22፤ 2ቆሮ 11፥2፤ ፊል 4፥8፤ 1ጴጥ 3፥2፤ 1ዮሐ 3፥3) በመልካም ሥራና አካሄድም በቤታቸው (ቲቶ 2፥5፤ 1ጢሞ 5፥14) መልካምነታቸው በመግለፅ (1ተሰ 5፥15፤ ኤፌ 4፥28)፥ ለባሎቻቸውም በመግዛት (ኤፌ 5፥24፤ ቆላ 3፥18፤ 1ጴጥ 3፥1-5) ምሳሌነታቸውን ሊያሳዩ ይገባል።

ሐዋርያው ጳውሎስ ስለእናቶች ያስተማረውን ሐሳብ ለማጠቃለል የሚከተሉትን ነገሮች መመልከት እንችላለን።

- ጋብቻና ቤተሰብ ጠንካራ እንዲሆን ካስፈለገ ወጣት ሴቶች በዕድሜ በበለፀጁ እናቶች ምክርና ሐሳብ ሊቀረፁ ይገባል።
- ከልጆቻቸው ፍቅር በፊት ለባሎቻቸው ፍቅራቸውን ባልተቆራረጠ ሁኔታ ሊገልፁ ይገባል። (ቲቶ 2፥4፤ ምሳሌ 14፥26)
- ሚስቶች ለባሎቻቸው በፍቅር መግዛት ሊገዙላቸውና ሊያከብሯቸው ይገባል። (ኤፌ 5፥21-33) ይህ ማለት ግን ለማይገባ ነገር፥ ከእግዚአብሔር እጅ ለሚያስወጣ ነገርና ኃጢአት ለሆነ ነገርም በማያስተውል አዕምሮ/

በጭፍን (uncritical adoration) የተለየ አክብሮት ይኑራቸው ማለት አይደለም።

- ሚስቶች ለባሎቻቸውም ሆነ ለልጆቻቸው ትዕግስትንና ራስን መግዛት ሊያሳዩ ይገባል። ስለዚህም ከጋብቻቸው ውጭ ከማንም ሰው ጋር ነፍሳቸውን ከሚያረክስ የሥጋዊ ፍትወትና ምኞት ወይም ድርጊት ራሳቸውን በመግዛት የትዳራቸውን ክብር ሊጠብቁ ይጠበቅባቸዋል። በተጨማሪም በልጆቻቸው ላይ አትንኩኝ ባይነትን፥ (irritability) ልጆቻቸውን እንደ ሽክም ከመቁጠር ይልቅ ከእግዚአብሔር የተሰጧቸው አስደናቂ ስጦታዎች እንደሆኑ በማስተዋል (መዝሙር 127÷3) በትዕግስት ማሳደግ ይገባቸዋል።
- የልባቸውንም ንፅህና በመጠበቅ ከሌሎች ዘንድ ያላቸውን ግንኙነት በንፁህ ህሊናና ፍቅር ሊጠብቁና ቸሮች እንዲሆኑ ይጠበቅባቸዋል።
- ሴቶች በቅድሚያ ከእግዚአብሔር የተሰጣቸው ጥሪ ለቤተሰባቸውና ለቤታቸው እንደሆነ በማወቅ የሕይወት ቅደም ተከተል (life priorities) ማስተካከል።³⁸
- ሴቶች የትዳር ሕይወታቸውን በፅናትና ቃል ኪዳናቸውንም በመጠበቅ ረዥም ዘመናት ቢቆዩ ከጌታም በረከትና ሞገስ ይጨመርላቸዋል።
- ለባሎቻቸው የሚያሳዩት አክብሮት የእግዚአብሔር ቃል በዓለማውያን ዘንድ እንዳይነቀፍ ከማድረጉም ሌላ፤ እንዲያውም ለወንጌል ስርጭት ዓይነተኛ መሳሪያ ይሆናል። (1ጴጥ 3÷16)

³⁸ Stanley N. Helton, "Titus 2:5 – Must Women Stay at Home?" in Carroll D. Osburn, ed., *Essays on Women in Earliest Christianity*, (Joplin, MO.: College Press, 1995): 376.

ለግልና ለቡድን ውይይት የሚረዱ ጥያቄዎች፦

1. በመጀመርያው ምዕተ አመት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከምድራዊ ወላጆቹ ማለትም፦ ከማርያምና ከዮሴፍ ጋር የነበረው ግንኙነት ምን ይመስል ነበር?
2. ጌታ ኢየሱስ የደቀ መዝሙርነት መሰጠት ከቤተሰብ ጋር አያይዞ ያስተማረው ትምህርት ምን ነበር?
3. ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ ቤተሰብ ያስተማረው ትምህርት ዘርዘር።
4. በተለይም አባቶች በልጆቻው ላይ ሊያሳዩአቸው የማይገቡ ባህርያት ምን ድናቸው?
5. ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ እናቶች የገለፃቸውን ሐሳቦች ምን ምን የነበሩ ይመስልሃል?
6. በግልህ እንደ አባት/ እንደ እናት ልትለውጣቸው የሚገቡህ ባህርያት ምን ድናቸው ትላለህ?
7. ልትወስዳቸው የሚገቡህስ እርምጃዎች ምንድናቸው?

ምዕራፍ ስምንት

ልጆችን ለመውለድ ወይም ላለመውለድ፥ ከቤተሰብ ጋር የተያያዙ አነጋጋሪ ጉዳዮች

ጋብቻ በእግዚአብሔር ልዩ ዓላማና ፈቃድ ከተጠሩት ደናግል (ጃንደረቦች) በስተቀር በአንድ ወንድና በአንዲት ሴት መካከል ብቻ የሚደረግ ጋብቻ ሲሆን፤ (monogamous) እስከ ዕለተ ሞታቸው ድረስ በቃል ኪዳን የሚተላለፉበት የግንኙነት ሥምረት ሆኖ አብዛኛውም ጊዜ ልጆችን በመውለድ ከጌታ በረከትን/ ስጦታን የሚያገኙበት ልዩነት ነው። ሆኖም ዓለም በኃጢአት ከመበከሉ የተነሳ ከቤተሰብ ጋር የተያያዙ ብዙ አነጋጋሪ ጉዳዮች እንዳሉ ደግሞ ልንክደው አንችልም። ለምሳሌ፡- መካንነትና የህክምና ዓለም ጋር የተያያዙ፥ ውርጃ (abortion)፥ የወሊድ ቁጥጥር (contraceptives)፥ ሰው ሠራሽ የመውለጃ ዘዴዎች (artificial reproductive technologies) እና ጉዲፈቻን (adoption) ለናሙና መጥቀስ ይቻላል።

ሀ. ልጅ ለመውለድ አለመፈለግና የህክምና ዓለም፥

ልጅን መውለድ/ ማግኘት በተመለከተ ለመውለድ ፈልጋ ለመውለድ ካልቻለች ሴት በላይ ማንም የሚገባው የለም። ይህ ማለት ግን ለመውለድ ያልቻሉት ባለትዳሮች ወይም ያላገቡት ሰዎች በእግዚአብሔር ፈቃድ ውስጥ የሉም፤ ወይም በእግዚአብሔር ሥራ ውስጥ ድርሻ የላቸውም ማለት አይደለም። ምክንያቱም በመንፈሳዊው ዓለም በእግዚአብሔር ዓይን የከበረ ፍሬአማኑት የመንፈስ ቅዱስን ፍሬዎች በግል ህይወትም ሆነ በትዳር ዓለም ውስጥ መለማመድ ነው። (ዮሐ 15÷8÷16፤ ገላትያ 5÷22-24) በአንጻሩም የእግዚአብሔር መለኪታዊ ፕላን “ብዙ ተባዘ፤ ምድርንም መሷት” የሚለው ሐሳብ የጸና ነው። ከዚህም የተነሳ በዘመናችን ለመውለድ ያልቻሉት ባለትዳሮች ያላቸው አማራጮች በርካታ በመሆናቸውና፤ ከዚህ ጋር የተያያዙም ሥነ ምግባራዊ አነጋጋሪ ጉዳዮች (ethical issues) እየበዙ በመምጣታቸው በእግዚአብሔር ቃል ለመመዘን እንገደዳለን።

1. ፅንሰን ማስወረድ/ ውርጃ፥ (Abortion)

ውርጃ (Abortion) አቦሪሪ (Aboriri) ከሚል የላቲን ቃል የተወሰደ ሲሆን ትርጉሙም “የተፀነሰውን ሕይወት በተለያዩ መንገዶች መቅጠት፣ ማጥፋት” ማለት ነው። የእግዚአብሔርን ቃል በምናጠናበት ጊዜ ፅንሰን ማስወረድ/ ውርጃ (abortion) በየትኛውም ዘመን የማይፈለግ፥ ሊደረግ የማይገባ ና የሰው ውን የሰብዕና ዋጋ (human value) የሚያሳጣ በመሆኑና ህይወትንም ማጥፋት ተደርጎ ስለሚወሰድ አንድም ቦታ ላይ ሲፈቀድ/ሲበረታታ አናይም።³⁹ ብሉይም ሆነ አዲስ ኪዳን የሚያስተምሩት ልጆች ከእግዚአብሔር

³⁹ Charles H. H. Scobie, *The Ways of Our God: An Approach to Biblical Theology*, (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 2003), 801, 834, 862; and Michael A. Grisanti, "The Abortion Dilemma," *The Master's Seminary Journal* 11, No. 2 (Fall 2000): 169-190.

የሚሰጡ በረከቶች እንደሆኑ ነው፡ (መዝ 127÷3-5፤ ማር 10÷13-16)፤ ልጆችን መግደል ደግሞ አስቃቂ ወንጀል እንደሆነ እንመለከታለን፡፡ (ዘፀ 1÷16-17÷22፤ ዘሴ 18÷21፤ ኤር 7÷31-32፤ ህዝ 16÷20-21፤ ሚክ 6÷7፤ ማቴ 2÷16-18፤ የሐዋርያት ሥራ 7÷19) ሕይወት የሚያመነጨው ቀጣይነት እንዲኖረው የሚያደርገውና የሚሰጠው እግዚአብሔር ራሱ ነው፡፡ (ዘፍ 17÷15÷22፤ 21÷1-7፤ 30÷1-24፤ ሩት 4÷13-17፤ 1ሳሙ 1÷19-20፤ ሉቃ 1÷24-25÷39-44፤ መዝ 139÷13-16)

- “ግሩምና ድንቅ ሆኜ ተፈጥራለሁና አመሰግንሃለሁ፤ ሥራህ ድንቅ ነው ነፍሴም እጅግ ታውቀዋለች፡፡” (መዝ. 139÷ 13-16)
- “በሆድ ሳልሠራህ አውቄሃለሁ፤ ከማህፀንም ሳትወጣ ቀድሼሃለሁ፤ ለአህዛብም ነቢይ አድርጌሃለሁ፡፡” (ኤር. 1÷ 5፤ ኢዮብ 10÷ 9-12፤ 31÷ 15፤ መዝ 119÷ 73፤ መክ 11÷ 5)

እነዚህ ጥቅሶች የሚያመለክቱት የህይወትን ክቡርነትና እግዚአብሔር የሰውን ስብዕና የሚያውቀው ገና ከመጀመሪያው የወንድና የሴት ዝርያ በተገናኘበት ጊዜ እንደሆነ ነው፡፡ ምንም እንኳን ያ የወንድና የሴት መገናኘት ውጤት የሆነው ፍሬ በዓይን የማይታይ እጅግ ትንሽ ቢሆንም እግዚአብሔር ሙሉ ሰው እንደሆነ ነው የሚያየውና የሚያውቀው፡፡ ምክንያቱም በዚያ ኢምንት በሚያክል ነገር ውስጥ የልጅ መልክ፤ ቁመና፤ የፀጉርና የዓይን ቀለም፤ የሰውነት ቀለም፤ የአዕምሮው የሐሳብ ማዕከል፤ ወዘተ... አለ፡፡ በየጊዜው በመመገብና በእንክብካቤ ጽንሱ እያደገ ቅርፅ ይይዝና በ282ኛው ቀን ላይ (የተለየ ችግር ካላጋጠመው በስተቀር) ይወለዳል፡፡ ስለዚህ “ሕይወት መቼ ይጀምራል?” ለሚለው አነጋጋሪ ጉዳይ፤ በእግዚአብሔር ቃል መሠረት በፅንሰ መጀመሪያ የወንዱ ዘርና የሰፊ እንቁላል ከተገናኘበት ቅፅበት ጀምሮ ነው፡፡

ስለዚህም ነው በዘፀዓት 21÷22-25 “... ጉዳት ግን ቢያገኛት ሕይወት በሕይወት፤ ዓይን በዓይን፤ ጥርስ በጥርስ፤ እጅ በእጅ፤ እግር በእግር፤ መቃ

ጠል በመቃጠል፥ ቁስል በቁስል፥ ግረፋት በግረፋት ይከፈላል፡፡” የሚለው፡፡
 ከዚህም በተጨማሪ ጆን ፈይንበርግና ፖውል ፈይንበርግ የተባሉ ፀሐፊዎች
 በሥነ ምግባር ላይ የፃፉትን መጽሐፍ በስፋት ማንበብ ይቻላል፡፡⁴⁰ ሕይወት
 ሰጪና የሕይወት ራስ የሆነው እግዚአብሔር በቃሉ የፀና አምላክ ስለሆነ ማን
 ም ሰው የማንንም ሕይወት የመውሰድ፥ የማንሳት፥ ወይም የማጥፋት “ሰብዓ
 ዊ መብት” የለውም፡፡ ይህም የፀና የእግዚአብሔር ቃል አቋም “ያልተወለደ
 ውን ህጻንም” ሙሉ በሙሉ ይጨምራል፡፡⁴¹ (መዝ 8 ፡ 1-9፤ ዘፀ 21 ፡ 22-25)

ሀ) የፅንሰ ማስወረጃ መንገዶች፡

ለግንዛቤና ለማመዛዘን እንዲያመች የጽንሰ ማስወረጃ መንገዶችና ዓይነቶች በአጭሩ እንመለከታለን፡፡

- በአጋጣሚ ምክንያት የሚከሰት የውርጃ ዓይነት (Natural, accidental abortion)፥ ይህ የውርጃ ዓይነት በተፈጥሮ መዛባትና በአጋጣሚ ምክንያት የሚከሰት ሲሆን፤ እንዲህ በሚሆንበት ጊዜ የእግዚአብሔርን በረከት ማጣት ወይንም ኃጢአት ተደርጎ ሊወሰድ አይገባም፡፡

1. ከማህጸን ውጭ (Uterus) የሚኖር እርግዝና፥ እርግዝና ከማህጸን ማለትም በማህጸን ቱቦዎች (Fallopian Tubes)፥ በማህጸን ፍሬዎችና (Ovaries) በሆድ ዕቃ ውስጥ (Peritonium) በአጋጣሚ ሁኔታ ሊከሰት ይችላል፡፡ ይህ ዓይነት እርግዝና አመቺ ባልሆነ ቦታ በመከሰቱ ለእናት የቀዳሚ አደገኛ ከመሆኑም በላይ፥ ያልተጠበቀ ውርጃ ሊፈጸም ይችላል፡፡

⁴⁰ John S. Feinberg and Paul D. Feinberg, *Ethics for a Brave New World*, (Wheaton, ILL.: Crossway, 1993), 63-65.
⁴¹ David W. Chapman, "Marriage and Family in Second Temple Judaism," in Ken M. Campbell, ed. *Marriage and Family in the Biblical World*, (Downers Grove, ILL.: InterVarsity Press, 2003): 224-227.

2. ጽንሱ ለተለያዩ አደገኛ ሁኔታዎች ሲጋለጥ፡ ከእርግዝና በፊት ወይንም በኋላ በሚከሰት ከባድ ህመም፣ በእርግዝና ወራት አደገኛ የሆኑ የተለያዩ መድኃኒቶችን ባለማወቅ መውሰድ፣ ወዘተ. እርግዝናውን ለአደገኛ ሁኔታ ያጋልጠዋል፡፡

3. ዕድሜ ገፋ ሲል የሚከሰት እርግዝና (Advanced Age Pregnancy)፣ የወንዱም ሆነ የሴቷ የዘር ፍሬ በማዘጋጀት ምክንያት የሚከሰተው እርግዝና ችግር ያለበት እርግዝና የመሆኑ አጋጣሚ ከፍተኛ ሲሆን፡ በአብዛኛው ጊዜ ሳይፈለግ በውርጃ ሊደመደም ይችላል፡፡

4. በተፈጥሮ ምክንያት የሚከሰት የማህጸን ችግር (Malformation)፣ ትንሽ ማህጸን፣ በሁለት የተከፈለ ማህጸንና ሰፊ አፍ ሂስቴሮፕላንት) ያለው ማህጸን ለድንገተኛ ውርጃ ምክንያት ሊሆኑ ይችላሉ፡፡

• **ሕጋዊና ህጋዊ ያልሆነ ውርጃ (Legal and Illegal Abortion)፡** በዚሁ መንገድ የሚካሄድ የውርጃ ዓይነት በሴቷ ምርጫና ፍላጎት (Intentional and by Choice) ስለሚካሄድ ሙሉ በሙሉ መለኮታዊው ህግ የሚጸረርና ኃጢአት ከመሆኑም በላይ፣ ትውልድንም የሚያዛባ ክፉ ድርጊት ነው፡፡ እንዲህ ዓይነት ውርጃ በሁለት መንገዶች ሊከናወን ይችላል፡

1. መድኃኒት በመውሰድ (የሚዋጥ፣ የሚወጋ፣ በማህጸን የሚገባ) የተጸነ ሰውን ጽንሰ በእንጭጩ በመግደልና በማኮላሽን ደም እንዲፈስ ያደርጋል፡፡

2. በሐኪሞች እርዳታ በህክምና መሣሪያዎች የሚደረግ ውርጃ (Surgical Abortion)፡ የማህጸን አፍ (Cervix) በማስፋት እርግዝናውን በመምጠጫ መሣሪያ እርግዝናውን ማስወጣት፣ ወይንም በህክምና መሣሪያ ማህጸንን በመጥረግ እርግዝናውን ማስወጣት፡፡

2. የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴዎች (Contraceptives)

የእግዚአብሔር ቃል ስለወሊድ መቆጣጠር ጉዳይ በቀጥታ የተናገረበት ቦታ የለም። ይህንንም አነጋጋሪ ጉዳይ ለመፍታት የተጠቀሱ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች የሉም። ይህ ማለት ግን የእግዚአብሔር ቃል ስለዚህ ጉዳይ በፀጥታ አልፎታል ማለት አይደለም።

በዘፍጥረት 1፡28 የወንድና የሴት መጋባት የመጨረሻ ጣሪያው ልጆችን መውለድ እንደሆነ ሲገልፅ፤ መዝሙር 127 ደግሞ ልጆች የእግዚአብሔር ስጦታና በረከት እንደሆኑ ይናገራል። ስለዚህም ስለወሊድ ቁጥጥር አነጋጋሪ ጉዳይ ላይ ከመነጋገራችን በፊት ልጆችን መውለድ በጋብቻ ለተጣመሩ ባልና ሚስት የተገባና፥ ልጆችም የእግዚአብሔር ስጦታ እንደሆኑ በማወቅና በማሰብ ልንጀምር ይገባል። በሌላ አነጋገር አልበርት ሞህለር (Albert Mohler) የተባለው የፃፈውን ሐሳብ ያጠናክራል፡-

የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴዎች ልጆችን ልንወዳቸውና ልንንከባከባቸው በስጦታ የተሰጡን ሳይሆኑ፤ ልናስወግዳቸው የሚገቡን ጫናዎች አድርጎ ስለሚወስዱ ልንቃወማቸው ይገባናል። ይህ የወሊድ መቆጣጠር አስተሳሰብ እግዚአብሔር በፍጥረት ላይ ባለው ክብርና በጋብቻ ዓለም ውስጥ ለተጣመሩ ባለትዳሮች ከፈጣሪአቸው የተሰጠውን የመባዛት ስጦታ በቀጥታ የሚፃረርና የሚዋጋ ሐሳብ ነው።

We must start with a rejection of the contraceptive mentality that sees pregnancy and children as impositions to be avoided rather than as gifts to be received, loved, and nurtured. This contraceptive mentality is an insidious attack upon God's glory in creation, and the Creator's gift of procreation to the married couple.⁴²

⁴² Albert Mohler, "Can Christians Use Birth Control? (Parts 1 & 2)," 3/29/2004 and 3/30/2004, at http://www.albertmohler.com/radio_archive.html.

በዘፍጥረት 38÷6-10 ያለውን ታሪክ ስንመለከት - “የይሁዳም በኩር ልጅ ዔር በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ነበረ፤ እግዚአብሔርም ቀሰፈው፡፡” የሚል ሐሳብ እናገኛለን፡፡ ይህ ሥርዓት በዘጸግም 25፥5-10 ላይ እንደነበረው ወንድሙ ቢሞት አውናን ለወንድሙ ለዔር ዘር ለማስቀረት ኃላፊነት መውሰድ ነበረበት፡፡ ሆኖም “አውናንም ዘሩ ለእርሱ እንዳይሆን አወቀ፤ ወደ ወንድሙ ሚስት በገባ ጊዜ ለወንድሙ ዘር እንዳይሰጥ ዘሩን በምድር ላይ አፈሰሰው፡፡ ይህም ሥራው በእግዚአብሔር ዘንድ ክፉ ሆነበት፤ እርሱንም ደግሞ ቀሰፈው፡፡” ይላል፡፡ ከዚህ ታሪክ የምናስተውለው የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ይህን ጥቅስ በመጠቀም ፅንሰን የሚከላከል ወይም እንዳይቀጥል የሚያደርግ ተፈጥሮአዊም ይሁን ኢተፈጥሮአዊ በሆነ መንገድ በሞት ፍርድ እንደሚደመደም እንደምታምነው ሳይሆን፤ በዘጸግም 25፥5-10 በተጠቀሰው ሐሳብ አንድ ሰው ለወንድሙ ዘር ማስቀረት ባይፈልግ በራሱም ሆነ በቤተሰቡ ሐፍረትን እንደሚያስከትል የሚያሳይ ነው፡፡ ስለዚህ እግዚአብሔር አውናንን በሞት የቀጣበት ምክንያት የትዕማርን ስብዕና በሚያሳንስ ፤ እርስዋን አለአግባብ መጠቀምና ፤ ዘርን የማባከን ሥራ በተሞላበት ሁኔታ ሲያደርገው የነበረው የግብረ ሥጋ ግንኙነት በእግዚአብሔር ፊት ነውረኛ ስለነበረ ነው፡፡ (ዘጸግም 22፥1- 30)

እግዚአብሔር ጋብቻን የመሠረተበት ምክንያት አንዱ ልጆችን ለመውለድ ቢሆንም (procreation)፤ የሁለቱም ባልና ሚስት ጥምረት (companionship) (ዘፍ 2፥18 24 የግብረ ሥጋ ግንኙነት ደስታ (sexual pleasure) (ምሳሌ 5፥15-23፤ መኃ. መኃ. ዘሰሎሞን)፤ ክርኩሶትም ለመጠበቅ (fidelity) (1ቆሮ 7፥1-9)፤ እና ለሌሎችም ዓላማዎች ጭምር ነው፡፡

የወሊድ ቁጥጥር መንገድ መጠቀም በአጠቃላይ በሞራል አንፃር አድራጊው እስከፈለገው ድረስ ተቀባይነት ያለው (morally permissible) ነው ስንል ምንም ዓይነት/ሁሉም ዓይነት የወሊድ ቁጥጥር ሞራላዊ ተቀባይነት አለው

ማለታችን አይደለም። በተለይም በዘፀዓት 20፥13 ላይ “አትግደል” የሚለው ትዕዛዝ ያልተወለዱ ህጻናትን ጭምር ስለሚያካትት እንደክርስቲያን ቤተሰብ የትኞቹ የወሊድ ቁጥጥር መንገዶች ሞራላዊ ተቀባይነት እንዳላቸውና እንደሌላቸው በጥንቃቄ መመርመሩ በጣም አስፈላጊ ነው።

(ሀ) ተቀባይነት ያላቸው የወሊድ ቁጥጥር መንገዶች፦

1. ተቀባይነት ካላቸው የወሊድ ቁጥጥር መንገዶች አንዱ ሴቶች የወር አበባ ጊዜያቸው ከመምጣቱ በፊትና ከመጣ በኋላ የተወሰነ ቀናቶች (ማለትም አራት ቀናት በፊትና ሁለት ቀናት በኋላ) የግብረ ሥጋ ግንኙነት ከማድግ ራስን በመግዛት ወንድም ሆነ ሴት ሲታገዱ ነው።

43

2. ሁለተኛው ዓይነት ደግሞ አርትፊሺያል የወሊድ ቁጥጥር መንገዶች (artificial methods) or (“barrier methods”) ኮንዶም (condom)፣ የወንድን ዝርያ (sperm) የሚቆጣጣሩ ለምሳሌ፦ ፎም (foams)፣ ክሪሞች (creams)፣ ስፖንጅ (sponges) ወይም በሴት አካል የሚደረጉ መከላከያዎች (vaginal suppositories) እና የመሳሰሉት ናቸው።

(ለ) ተቀባይነት የሌላቸው የወሊድ መቆጣጠሪያ መንገዶች፦

1. ይህ አግባብ የሌለው መንገድ በማግኘት የተፀነሰውን ፋሬ ማስወረድ (abortion) ነው። የዚህ አጠቃቀም ስያሜው “ኢንትራ ዩሪን ዲቫይስ” (Intra-urine Device or “IUD”) ይባላል። ይህ ዘዴ የሴቷ እንቁላል ከወንድ ዝርያ (sperm) ጋር ከተገናኘ በኋላ ከፍተኛ አለመመቸት ሁኔታ በመፍጠር የተፈጠረው የህፃኑ ህይወት በማግኘት ውስጥ ድጋፍ

⁴³ ለሰፊ ሙያዊት የሚከተለውን መጽሐፍ ይመልከቱ፦ Evelyn Billings and Ann Westmore, *The Billings Method*, updated edition (Melbourne, Australia: Penguin, 2003).

እንዳያገኝ የሚያካላሽ ነው። ስለዚህም ክርስቶስን ቤተሰቦች እንዲህ ዓይነቱን መንገድ ከመጠቀም መቆጠብ ይኖርባቸዋል።

2. ሌላው መንገድ ደግሞ “አር ዩ - 486” (RU-486) ወይም “ውርጃ” (abortion) ወይም “ከጥዋት በኋላ” (morning after) ኪኒን (pill) ይባላል። የዚህ ዘዴ ዋና ሥራው የተፈጠረው ህፃን በእናቲቱ ማህፀን ግድ ግዳ እንዳይጣበቅ መከላከልና የፅንሱን ዕድገት ማግደ (to prevent the implantation of a new fetus in the uterine wall) ስለሆነ ሞራላዊ ተቀባይነት የሌለው ዓይነት መንገድ ነው።

(ሐ) መጠቀስ ያለባቸው ሌሎች መንገዶች፦

አንዱ መጠቀስ ያለበት መንገድ “ስተሪላይዜሽን” (sterilization) የሚባለው የወንዱን ሆኑ የሴቷን የመውለድ አቅም በቀዶ ጥገና እስከ ዕድሜ ልክ ማከላሸት ሲሆን፤ ሌላው ደግሞ እግዚአብሔር በጥበብና በማስተዋል የፈጠረውን የአንድን ሰው አካል ለግል ምቹት ሲባል ማስወገድ ከመጽሐፍ ቅዱስ ሐሳብ ጋር የሚያጋጭም ስለሚመስል ከመደረጉ በፊት ባልና ሚስቱ በጥንቃቄና ልዩ ትኩረት በመስጠት ሊያስቡበት፣ ሊነጋገሩበትና ሊመካከሩበት የሚገባ ጉዳይ ነው። (ዘሌ 21÷20 ፤ ዘዳ 23÷1 ፤ 1ቆሮ 6፤19) (ዘፍ 2÷7 ፤ ዘፀ 21 ÷ 22-25 ፤ 1ቆሮ 6÷12-20) ይህንን በተመለከተ የሥነ ምግባር ጉዳይ ብዙ ያካበተው (ethicist) ጆን ዴቪስ (John J.Davis) ያለውን የራሱ አቋም እንዲህ ሲል ይገልፀዋል።

የሐዋርያው ነጥብ አማኝ ሁኔታ በራሱ/ በራስዋ ሰውነት ያልተመጠነ የመቆጣጠር መብት እንዳለው ሳይሆን፤ እግዚአብሔርን በሁሉ መንገድ ለማስከበር በአደራነት የተሰጠው ሰውነት እንደሆነ ሊመለከት ይገባዋል። እንደ ስተሪላይዜሽን ዓይነት በሰውነት ላይ የሚደረግ ቀዶ ጥገና “የግል ምርጫ” ሳይሆን፤ ከእግዚአብሔር ቃል አንፃር/ አኳያ ተሰውን ሰውነት በአደራነት እንደተሰጠ መታየት ይኖርበታል።

ሰውነታችን በአደራነት ከእግዚአብሔር የተሰጠና በብሉይ ኪዳንም ለመባዛትም እንዲሆን በሰው ውስጥ የተቀመጠ ኃይል በመሆኑ፥ ምንም ዓይነት የቀዶ ጥገና ለማድረግ በሚፈለግበት ጊዜና የሰውነትን ክፍል ለማስወገድ በሚታሰብበት ወቅት ግምት ውስጥ ልናስገባው ያስፈልጋል።

“የሐዋርያው ነጥብ አማኝ በራሱ ሰውነት ላይ ባልተመጠነ አገዛዝ እንዲኖረው ሳይሆን፤ የተሰጠው/ የተሰጣት ሰውነት ከጌታ እንደሆነና፥ እግዚአብሔርን በሚያስከብሩ መንገዶች እንዲጠነቀቅ የተሰጠው ሊያስብ ይገባል። እንደ ሰተራላይዜሽን ዓይነቱ የቀዶ ጥገና ማድረግ የግል “ምርጫ” ሳይሆን፤ ከመጽሐፍ ቅዱሳዊ መጋቢነት አንፃር ሰውነትን መንከባከብ ማየትን ይጠይቃል። እንግዲህ ሰውነታችን ከእግዚአብሔር የተሰጠ፥ ለሰው ልጅም ዘርን የመውለድና የማስቀረት ኃይልና በብሉይ ኪዳንም ሰፊ ቤተሰብ እንደነበራቸው ቢታወቅም፤ እነዚህ የተሰጡ ኃይሎች ግን የማያወላዳ ፍትህ ያለበት ርትዕ ከሌለ በስተቀር በግድየለሽነት ሊወሰዱ ወይም ሊደመሰሱ አይገባም።”

"The apostle's point is that the believer does not have the right to exercise unlimited dominion of his or her body but should view/ the body as a trust from the Lord, to be cared for in ways that are glorifying to God. And surgical operation – such as sterilization is not merely a personal “choice,” but a decision that needs to be seen within the biblical framework of stewardship of the human body. Given the fact that of human bodies are a trust from God, and in light of the positive valuation placed on human procreative powers and large families in the Old Testament, these powers should not be rejected or surgically destroyed without compelling justification."⁴⁴

⁴⁴ John J. Davis, "Theologically Sound," in David B. Bichel, ed., *The Sterilization Option: A Guide for Christians*, (Grand Rapids, Michigan: Baker House, 1995), 72.

127

ምናልባት ጆን ዴቪስ (John J. Davis) የሰጠው ሐሳብ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት መካከል የሚያነጋግር ነገር ቢሆንምና፤ እግዚአብሔር ለእያንዳንዳችን በተፈጥሮና በፀጋ ማደግ ምክንያት የሰጠን ማስተዋልና የህሊና ሚዛን ስላለ የዚህ ዘዴ አጠቃቀም ማጤን ቢኖርብንም፤ “ብዙ ተባዙ” የሚለው የእግዚአብሔር ቃል ግን እንደጸና ይኖራል። በሌላ በኩል እግዚአብሔር በሴቶች ያስቀመጠው ተፈጥሮአዊ የወሊድ መቆጣጠሪያ መንገድ አንዱ የሴቶች የወር አበባ መቅረት/ማቆም (menopause) እንዳለ መገንዘብም መልካም ነው። ይህን ሃሳብ ለማጠቃለል ግን የእግዚአብሔር ቃል “ስተረሳይዜሽን” (sterilization) በተመለከተ በግልጽ ያስቀመጠው መመሪያ ባለመኖሩ አገልግሎት (dogmatism) አስፈላጊ አለመሆኑንና የማያደርጉት በሚያደርጉት ሰዎች ላይ የፍርድን ውሳኔ ማስተላለፍ (judgmental spirit) አግባብ እንዳልሆነ መታወቅ ይኖርበታል።

ለ. መካንነትና የህክምና ዓለም፦

የእግዚአብሔር ቃል በዘፍጥረት 1፥28 ላይ “ብዙ ተባዙ” ብሎ እንደተናገረ ብናምንም፤ በአሁኑ ዘመን ልጅ ለመውለድ እየፈለጉ ለመውለድ አለመቻል (infertility) የብዙ ክርስቲያኖች ተግዳሮት (challenge) እየሆነ የመጣ አሳሳቢ ጉዳይ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከተጠቀሱ ታሪኮች መካከል የሣራን (ዘፍ፡ 15-17)፥ የሐና (1ሳሙ. 1፥1-11) እና የኤልሳቤጥን (ሉቃስ 1፥1-25) ታሪክ ስናይ ልጅ ለመውለድ እየፈለጉ ለመውለድ አለመቻላቸው የፈጠረውን ከባድ ሰቆቃና (excruciating pain) ከህዝቡ የመጣባቸው የሚፈልቅ ጫና ምን ያህል የጠለቀ እንደነበረ እንገነዘባለን። በጣም የሚያስደንቀው ግን እግዚአብሔር በእያንዳንዳቸው ህይወት ውስጥ ጣልቃ ገብቶ ተፈጥሮ የመበስበስ ሥልጣን እንዳይኖረው በማገድና፤ እንደገና የመፍጠር ችሎታውን ም በመግለፅ (Re-Create) ማህፀናቸውን ሲከፍትና ልጅን ሲያስታቅፋቸው

ሰናይ እግዚአብሔር “አይቶ የሚራራ፤ ሰምቶ የሚመልስ አምላክ” (ያዕቆብ 5፥11) እንደሆነ ልናስተውል እንችላለን።

1. በህክምና በመታገዝ ማርገዝና መውለድ መቻል፥
(ሰው ሠራሽ የወሊድ ማግኛ ቴክኖሎጂ፥ Artificial Technologies – ART)

ከቅርብ ዓመታት ወዲህ በቴክኖሎጂ ዕድገት ምክንያት ለመውለድ ያልቻሉ ቤተሰቦች ለመውለድ የሚችሉባቸው መንገዶች እየበዙ በመምጣታቸው ምክንያት የወንጌላውያን አማኞች አቋም በዚህ ጉዳይ ላይ ምን መሆን አለበት? ክርስትያን ቤተሰቦች ይህን ቴክኖሎጂ በመጠቀም ልጅ ማግኘት ቢፈልጉ ሞራላዊ ተቀባይነት ይኖረዋል ወይ? የሚሉትን ጥያቄዎች መጠየቅ ይኖርብናል። በአንድ በኩል በእምነትና በተስፋ የእግዚአብሔርን እጅ መጠባበቅ ይኖርብናል እንጂ እንዲህ ዓይነት ቴክኖሎጂ መጠየቅም የለብንም የሚሉ አሉ። በሌላ በኩል ደግሞ ምንም እንኳን እግዚአብሔር ተዓምራት ለማድረግ መቻሉን ባንጠራጠርም ሌላውን የህክምና ዓለም ስንታመም የምንጠቀመውን ያህል እንዲህ ዓይነቱን ቴክኖሎጂም ልንጠቀምበት እንችላለን የሚሉ አሉ።⁴⁵ (ዘፍ 1፥28-31)

ከዚህ በፊት የወሊድ መቆጣጠሪያ መንገዶችን በቅርበት፥ በማመዛዘን እና በክርስትያን ዓይን እንዳጤንናቸው የወሊድ ማግኛ ቴክኖሎጂንም እንደ ዚሁ መመዘን ይኖርብናል። ምንም ዓይነት እርምጃ ከመውሰዳችን በፊት ያሉትን አማራጭ መንገዶች በትኩረት ማግኘት፥ የሚያመጡትም ሞራላዊ ጨለማ (ethical dilemma)፤ እና በአድራጊውም ሆነ እግዚአብሔር በፈጠረው ዝርያ ላይ የሚመጡትን ሰበቦች በጥሞና ማመዛዘን ክርስትያናዊ ግዴታች

⁴⁵ ሰፋ ላለ ውይይት የሚከተሉትን ማየች ይቻላል፡- Scott B. Rae, *Moral Choices: An Introduction to Ethics*, 2nd ed. (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2000), 169-180; Glen H. Stassen and David P. Gushee, *Kingdom Ethics: Following Jesus in Contemporary Context*, (Downers Grove, ILL.: InterVarsity Press, 2003), 262-264.

ን ነው።⁴⁶ እነዚህን ጉዳዮች ለማጠቃለል የሚከተሉትን የሞራልና የሥነ ምግባር መለኪያዎች እንመልከት።

1. እንደ ክርስቲያኖች የህይወትን ክብርነት (the sanctity of human life) ምንም ጊዜ እንደዋና መመዘኛ ልንይዘው ይገባል።
2. እያንዳንዱ ሰው ውስጥ የእግዚአብሔር ምስያ እንዳለ ከሰው ጋር የተገናኘ አነጋጋሪ ጉዳዮች ቢያጋጥሙንም ባያጋጥሙንም በየጊዜው ራሳችን ማስገንዘብ ይኖርብናል።
3. የእግዚአብሔር ቃል “ጋብቻ ክቡር መገኛታውም ንፁህ ይሁን” ስለሚል (ዕብራውያን 13፥4) በተጋቡ ሰዎች መካከል የአልጋ ንፁህናና ቅድስና (fidelity) የጋብቻ ታማኝነት (faithfulness) ሊኖር እንደሚገባ መረዳት ይኖርብናል።
4. የራሳችን ልብ መጠበቅና መመዘን ከዚህም በላይ ሰብዓዊ ክብራችን ልጅ ለመውለድ በመፈለግም ይሁን ለመውለድ አስፈላጊ ምክንያት እንዳናራከ ሰው መንፈሳችን ሊጠበቅ ይገባዋል። በመሰረቱም ልጅ መውለድ እግዚአብሔር ጣልቃ በመግባት በሰራው ተዓምራትም ይሁን ወይም ሞራላዊ ተቀባይነት ባለው ቴክኖሎጂ ምክንያት ይገኛል። “ልጆች የእግዚአብሔር ስጦታ ናቸው።” የሚለው ቃል የታመነ ሆኖ ይቆማል። (መዝሙር 127፥3)

2. የማደጎ ልጅን (ጉዲፈቻ) ማሳደግ (Adoption)

በብሉይ ኪዳን ዘመን በማደጎ (ጉዲፈቻ) (adoption) ካደጉት ልጆች መካከል ዳንና ንፍታሌም፤ በጓላም ኤፍሬምና ምናሴ በያዕቆብ (ዘፍ 30፥1-

⁴⁶ ለሰፋ ሃሳብ የሚከተለውን መጣኑር (article) ይመልከቱ፡ John Van Regenmorter, "Frozen Out: What to Do with Those Extra Embryos," *Christianity Today*, (July 2004): 33.

13 ፡ 48፡5)፥ ሙሴ በፈርዖን ቤት ልጅ (ዘፀ 2፡10)፥ አስቴር ደግሞ በአጎቷ በመርዶክዮስ እጅ ሲያድጉ እንመለከታለን።⁴⁷

በአዲስ ኪዳንም የጌታችን እናት የሆነችው የማርያም እጮኛ የነበረው ዮሴፍም ኢየሱስን ሲያሳድግ እናያለን። (ማቴ 1፡18-25 ፤ ሉቃስ 2፡22-24 ፤ ማቴ 2፡13-15፤ 13፡55 ፤ ማር 6፡3) በተጨማሪም ሐዋርያው ጳውሎስ በጻፋቸው መልዕክቶች እንደምንረዳውም እግዚአብሔር ክርስቶስ ኢየሱስ በመስቀል ላይ በከፈለው ዋጋ ምክንያት “የእግዚአብሔር ልጆች” ተብለን የልጅነት ሥልጣን እንደተሰጠን (adopted) እናውቃለን።⁴⁸ (ሮሜ 8፡15-16፤ 23፡9 ፡ 4፤ ገላትያ 4፡5 ፤ ኤፌ. 1፡5፤ 2 ሳሙ. 7፡14)

የማደግ ልጅን ማሳደግ (ጉዲፈቻ) (adoption) መሠረቱ በእግዚአብሔር ቃል መሆኑንና፤ የእያንዳንዱ ክርስትያን ክርስትያናዊ መብት፥ ዕዳሎት፥ እና ኃላፊነት በመሆኑ ሞራላዊ ተቀባይነቱ የማያጠያይቅ ነው። ከዚህም በላይ ግለሰቦች ወይንም ቤተሰቦች የማደግ ልጅ/ ልጆች ሲያሳድጉ በምናይበት ጊዜ የእግዚአብሔር ባህርይና የዘላለምአላማውና አሠራሩ ስለሆነ ጌታን ለናመሰግንና ግለሰቦቹን ወይንም ቤተሰቦቹን ልንባርካቸው ይገባል። በዚህ ጉዳይ ላይ የጠለቀ ጥናት ቢያስፈልግ የሚከሉትን መጣጥፎችና መጻህፍት ማንበብ ይቻላል።⁴⁹

⁴⁷ Daniel I. Block, "Marriage and Family in Ancient," In *Marriage and Family in Biblical World*, 87-88.

⁴⁸ James M. Scott, "Adoption," in Gerald F. Hawthorne, Ralph P. Martin and Daniel G. Reid, eds., *Dictionary of Paul and His Letters*, (Downers Grove, ILL.: InterVarsity Press, 1993): 15-18.

⁴⁹ David V. Anderson, "When God Adopts," *Christianity Today*, July 19, 1993, 36-39; Lois Gilman, *The Adoption Resource Book*, (San Francisco, CA: Harper Collins, 1998); Jorie Kincaid, *Adopting for Good: A Guide for People Considering Adoption*, (Downer Grove, ILL.: InterVarsity Press, 1997); J. I. Packer, "Amazing Adoption," *Christianity Today*, (July 19, 1993): 38; Ray Anderson, "God Bless The Children – and The Childless," *Christianity Today*, (August 7, 1987): 28.

ለግልና ለቡድን ውይይት የሚረዱ ጥያቄዎች፥

1. ልጅን ማስወረድ/ ውርጃ ጉዳይ ስታይ በዚህ ጉዳይ የነበረህ ግንዛቤ ምን ያህል አስለውጦታል?
2. ሕይወት መቼ ይጀምራል? ሰው “ሰው ነው” የሚያሰኘው ገና በመጀመርያ የወንድና የሴት ዝርያ ሲገናኝ? ወይስ ዝርያው በማህፀን ግድግዳ ላይ ሲጣበቅ? ወይስ እጅ፥ እግር፥ ዓይን፥ ወዘተ. ማውጣት ሲጀምር? ወይንስ ለልጁ ተወልዶ ከሌሎች ልጆችና ሰዎች ጋር ግንኙነት መፍጠር ሲጀምር?
3. የእግዚአብሔር ቃል ስለ ውርጃ ምን ይላል?
4. እንደ ክርስቲያኖች የወሊድ መቆጣጠርያ ዘዴዎች መጠቀም አለብን? ከተጠቀምንስ በሚስቶች ላይ ጉዳት ከማምጣቱ በፊት ምን ያህል ስለጉዳዩ ማወቅ ይኖርብናል ትላለህ?
5. በሞራልና በሥነ ምግባር አንፃር ስታየው አርትፊሻል የወሊድ ማግኛ፣ ቴክኒኮሎጂን ምን ያህል ትክክል ነው?
6. ክርስቲያኖች ከተጋቡ በኋላ የራሳቸው ልጅ ከተለያዩ ምክንያት የተነሣ መውለድ ባይችሉ የማደግ ልጅ/ ጉዲፈቻ ማሳደግ ምን ያህል ሊበረታታ የሚገባ ውሳኔ ነው ትላለህ?
7. በአጠቃላይ ስለ ሕይወት ክቡርነት፥ ስለ ልጅ ስጦታና፥ ልጅ መውለድ ባይችሉም የጋብቻን ክቡርነት ያለህን አመለካከት ዘርዘር፥ ከዚህ ሁሉ ምን ትማራለህ?